ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5006 — ՇՈՒԼԻՍ 24/6 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1 ՃԷՄԱԶԻ ԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5006

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌وك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆրգ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱՐԵՒԵԼՔ 1884 ՕՐԱԹԵՐ

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱԶ ՈՒ ԶԱԽ

ԳԶՅԻԿ ԹԱԳՈՒ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Պառակտումներու, կուսակցական վէճերու, թաղային աւելի կամ նուազ մանուածապատ ու անտեղի խնդիրներու իբր ծնունդ, Դասըմ Փաչայիք այս միջոցս կ'ողջունեն Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդ մը՝ որուն ընտրութիւնը Պատրիարքարանը օրինաւոր նկատած է, եւ որուն հաստատութեան կոնդակն ալ մօտ օրէն կը ղրկուի Նոյն Թաղը:

Պէտք է ընդունիլ որ մամուլը միշտ առիթը չունենար Դասըմ Փաչայի վրայ գրելու. այդ է արդէն ճակատագիրը բոլոր պզտիկ թաղերուն, ինչպէս նաեւ գաւառներու աննշան գիւղերուն. որչափ ալ բազմամարդ ըլլան անոնք որչափ ալ ներքին թեմական–կուսակցական խնդիրներ ունենան, քիչ անգամ մամուլին մէջ արձագանգ կը գտնեն իրենց վերաբերեալ դործերը: Պոլսոյ ջոջ թաղերն ու գաւառի կարեւոր կեդրոններն են որ ամէն բանէ աւելի կը գրաւեն մեր մամուլը, եւ չատ հեղ բոլորովին անկարեւոր ու փոքուն խնդիրներու համար: Պոլսոյ համար՝ այս երեւոյթը բացատրելի է ինքնին. թաղը որ ջոջ ընոյթ մը ունի, բնականաբար ջոջ ալ անձեր կը պարունակէ, մարդիկ՝ որոնք չարունակ կա՛մ օրաթերթերուն հետ յարաբերութեան մէջ կը գտնուին, եւ կամ հանրածանօթ հանգամանք մը ունենալուն՝ մամուլին դատողութեան առարկայ կը դառնան իրենց բոլոր գործերուն համար անխտիր, եւ ասիկա չատ հեղ հակառակ կամքերնուն: Բացատրելի է նաեւ գաւառներուն. այն հանգամանքը որ իր մէջ մէկ կամ երկու թղթակցելու կարող անձեր կը պարունակէ, միշտ առիթը կ'ունենայ իր անունը արձանագրուած տեսնելու այս կամ այն թերթին սիւնակներուն մէջ: Ոչ թէ միայն Առաջնորդարանի գործառնութիւնին ու խնդիրները օր օրին կը տեղեկագրուին թերթերուն, այլ նաեւ օդին փոփոխութիւնները, բերքերու վիճակը, առեւտրական կացութիւնը, ինչ որ կրնայ իր առանձին օգուտները ունենալ՝ եթէ երբեք լաւ ու կատարեալ կերպով մը մշակուի: Գաւառային թղթակցի մը պարտականութեանց մէջ գլխաւոր մասը պէտք է կազմեն արդէն տնտեսական լուրերը, որոնցմով մեծապէս կը հետաքրքրուի նաեւ Պոլսոյ վաճառական եւ ընդհանրապէս գործի տէր դասակարգը. եթէ երբեք կարենան այդ մասին ամիսի ու տարեջոջական տեսութիւններ պարզել ապրիլի ներկայացած տեսն, ապահովաբար չա՛տ լաւ գործ մը տեսած կ'ըլլան, գործ մը՝ որ թեմական ընդհանրապէս փուճ խնդիրներու աւելի կամ նուազ հարազատ տեղեկագրութենէն անհամեմատ աւելի օգտակարութիւն կրնայ ունենալ:

* * *

Անցնինք Դասըմ Փաչային:

Այս թաղը, հակառակ պզտիկ թաղ մը ըլլալուն, այս վերջերս մանաւանդ բաւական կենդանի խնդիրներ ունէր Թաղ. Խորհրդարանի չրջափակին մէջ: Նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ հրաժարումէն վերջ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուած էր, եւ իբր քարոզիչ ալ ղրկուած էր վարդապետ մը՝ որուն անունը Մարկոս է կարծեմ, եւ որ չատ խաղաղ անցեալ մը չէ՛ ունեցած: Քանի մը պատուաւոր ու ծանօթ թաղեցիներ կ'ըսեն իր մասին թէ երկպառակիչ տարր մըն է, բոլորովին անարժան որչա՛փ իր կոչումին, այնչափ մըն ալ այն պաշտօնին՝ որուն կոչուած էր, գլխաւորաբար ուրիշ եկեղեցականներու ձեռնպահութեան պատճառաւ: Իրողութիւններն ալ տարբեր գաղափար մը կազմել չեն տուած իր վերաբայ, ու կարելի է ըսել թէ թաղին մէջ ծագած անհամաձայնութեանց սկզբնապատճառը ինքն իսկ է ամէն տեսակէտով: Այդ պատճառաւ է արդէն որ այս վերջին թաղային ընտրութեան նախագահութիւնը Պատրիարքարանը չուզեց իրեն յանձնել, նոր կնճիռներու տեղի չտալու համար անշուշտ, եւ Դասըմ Փաչաղրկեց ուրիշ վարդապետ մը, որ երկար ատեն նոյն թաղին մէջ պաշտօնավարած էր իբր քարոզիչ, եւ որ օրինաւորութեամբ ու խաղաղութեամբ գլուխ հանեց իրեն վստահուած գործը:

Մէկ կողմէ վերոյիշեալ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը, եւ միւս կողմէ ալ այդ Մարկոս վարդապետը բաւական ատեն իրենց կանոնով ձեւեցին կարեցին թաղին գործերը, դպրոցն ու եկեղեցին դատապարտելով վիճակի մը՝ որ չատ հեռու էր նախանձելի ըլլալէ, եւ որուն համար այնչափ բողոքներ ուղղուեցան Պատրիարքարան: Պէտք է ընդունիլ որ Պատրիարքարանը չատ չպատցուց թաղեցիները, եւ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը լուծելով հրանդ տուաւ նոր ընտրութեան մը՝ որուն արդիւնքը Դասըմ Փաչայիք ամէն կերպով նպաստաւոր կը նկատեն իրենց Թաղին համար:

* * *

Կը մաղթենք որ իրապէս ատանկ ըլլայ, բայց կայ կէտ մը՝ որուն վրայէն չենք կրնար անուշադիր անցնիլ: Թաղ. Խորհուրդին փոխուելովը Թաղային խընդիրները չպիտի վերնան, քանի որ այդ խնդիրներուն սկզբնապատճառը եղողմարդկոս վարդապետը պաշտօնի վրայ կը մնայ տակաւին Դասըմփաչայի մէջ: Որչափ ալ լաւ տրամադրութիւններ ունենայ նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը, որչափ ալ աշխատի Թաղին պայծառութեան համար, միշտ իրեն դէմ իբր խոչընդոտ մը պիտի ունենայ այդ վարդապետը, որուն քմահաճոյքներուն չպիտի ուզէ հպատակիլ անշուշտ: Այն ատեն կրկին պէտք պիտի ըլլայ «այր բէն գիմ»էն սկսիլ. այն ատեն նորէն առջի պէս բոլոր բոլոր ջի վրայ պիտի երթայ Պատրիարքարան, նորէն երկպառակութիւններ պիտի ծագին, եւ այս ամէնուն մէջ Թաղին դպրոցն ու եկեղեցին պիտի տուժեն անխուսափելիօրէն:

Լաւ չէ՞ որ չարիքը արմատէն խլուի, մի անգամ ընդմիշտ առաջքը առնելու համար բոլոր այդ անպատեհութեանց: Փոխանակ սպասելու որ Թաղային խընդիրները ծայր տան, աւելի լաւ չըլլա՞ր որ առաջուընէ անոնց սկզբնապատճառը հեռացուի Թաղէն: Այս կէտը Պատրիարքարանի նկատառման կը յանձնենք: Վերջին Թաղային ընտրութեանց նախագահութիւնը այդ վարդապետին չյանձնելով, Պատրիարքարանը արդէն իսկ առաջին քայլ մը առած կրնայ նկատուիլ: Ինչո՞ւ չառնէ նաեւ երկրորդ եւ աւելի էական քայլը, ու Դասըմ Փաչայէն չհեռացնէ վարդապետը:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՔՐՈՆԻԿ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 14 Յուլիս

Վարդավառի տօնը՝ զոր Հայ. եկեղեցին պիտի տօնէ յառաջիկայ կիրակի օրը, յուլիս 21, Երուսաղէմի համար կարեւոր հանդէսներէն մէկն է՝ իբրեւ Աթոռապատկան Տօն, ըստ որում կ'աւանդուի թէ Աթոռին պաշտպան Առաքեալը՝ Յակոբոս Եղբայր Տէառն նոյն օրը հաստատած է իր Աթոռը: Հետեւաբար, ձեռնադրութիւն միաբաններու (քրջաղՀեաց) եւ դգեստեղէն եւլն. նոյն օրը կը կատարուին ու կը բաշխուին:

Այս տարի եօթը Աւագ–Սարկաւագներ կուսակրօն քահանայ պիտի ձեռնադրուին գոմսին: Իր մտադրաղումը թոյլ չէր տար որ այլուր փոխադրուի իր միաբը: Հետեւարար կոմսը պարտաւորուեցաւ ամբողջացնելու այն պարբերութիւնը, զոր չէր համարձակած ըսել սկզբան:

—Ձեր եղբայրը մեռա՞ծ է, յարեց, ձեռքով ցոյց տալով սենեակին այն անկիւնը, ուր կը հանդչէր Ֆիլիպէի մարմինը:

Օրիորդ Բրաթէներոս աւելի զարմացած քան վշտակրած այդ լուրին առջեւ, իր եղբօրը մարմնին քով դնաց, զոր պահ մը դիտեց լռիկ, առանց արտասուելու: Յետոյ, մեքենաբար խաչակնքեց, եւ կեղծ ձայնով մը, զոր յուզումներէ ընել կը ջանար, ըսաւ.

—Մեռա՞ւ, Աստուած ողորմի հոգուն:

Այս կեղծապարիւտ պարտականութիւնը ի գործ դնելէն յետոյ, Էլիզապէթ մօտեցաւ Լօրանսի, տղու մը պէս՝ իր ոսկրուտ ու նիհար թեւերուն մէջ առաւ զայն, յետոյ կոնակին վրայ զարձուց մանկամարդ կինը, հասկնալու համար թէ տակաւին կ'ապրի՞ մանիկ:

—Այո՛, այո՛, տակաւին կը շնչէ ան, նոյն օրը, որուն նախընթաց չաբաթ իրիկուն կոչումի հանդէսը պիտի կատարէ Սմիռն. Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարք Հայրը, Ս. Յակոբայ տաճարին մէջ:

Հարկ էր ուրեմն այժմէն նոր Աւագ–Սարկաւագներ պատրաստել՝ իրենց նախորդներուն տեղը լեցնելու համար. այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ լուսարարապետ Տ. Սահակ Սրբազանի՝ որ կատարեց երէկ վանքիս Հրեշտակապետ եկեղեցիին մէջ՝ կոչելով վեց Ուրարակիրներ աւագ–սարկաւագութեան աստիճանին, ըստ որում Աթոռանիստ եկեղեցիին մէջ ձեռնադրութիւն կատարել մի՛ միայն Պատրիարքին որուած է, նախնական սովորութեան մը համեմատ: Ձեռնադրուողներն էին Տիր. Յովհաննէս, Տիր. Վաղարշ, Տիր. Իգնատիոս, Տիր. Գէորգ, Տիր. Մանուկ եւ Տիր. Գրիգոր՝ որոնցմէ չորսը Ժառանգաւորաց վարժարանի ընթացաւարտներէն են:

Յուսալից ենք որ, նորապսակ սարկաւագները՝ որոնք 3–4 տարիէն անշուշտ եկեղեցւոյ վարդապետներ պիտի ըլլան, այդ մէկ քանի տարուան ժամանակամիջոցին մէջ, առիթէն օգտուելով եւ չտալով իրենց անձերը անոտի վէճերու եւ ունայնութեանց, պիտի աշխատին այժմէն բեղմնաւորելու իրենց ապագայ կոչումը՝ վանքին եւ միաբանութեան օգտին եւ պայծառութեան համար: Իրա՛ւ է որ, ինչպէս կ'ըսուի, Երուսաղէմի Հայոց Միաբանութեան համար վարդապետներ պէտք են աւելի, Ս. Տեղեաց կրօնական իրաւունքներու պաշտպանութեան, ժամարարութեան ընկերոջի սրբավայրերու մէջ, եւլն: Սակայն վարդապետ անունն առնել իր վրայ ու բան չի գիտնալ՝ մեծ ամօթ է. կարելի եղածին չափ լեկու գիտնալով, ուսում առնելով կարծենք թէ Ս. Տեղերը աւելի յաջող կերպով կը պաշտպանուին, բարեմտին եղանակով մը չփուելով օտար յարաբերութեանց հետ, որոնց շատերը, կրնանք ըսել ամէնքը, իրենց ուսումովը ու լեզուագիտութեամբը հանդերձ, թէ՛ Ս. Տեղեաց պաշտպանները են, թէ՛ ժամարարներ եւ թէ բառին բովանդակ նշանակութեամբը, վարդապետներ: Նորընծայ սարկաւագները, արդէն դպրոցէ ելած, բաւական առած են ուսման ճաշակը եւ Ֆրանսերէնի՝ որ Երուսաղէմի համար ամէնէն կարեւոր լեզուն է, պիտի ունենան ի պահս իրենց:

Տ. Սահակ Սրբազան մէկ քանի ժառանգաւորներու ալ դպրութեան չորս աստիճանները շնորհեց, իսկ Սմիռն. Ս. Պատրիարք Հայրը երեք դպիրներու ուրարակրութեան հրաման տուաւ, որոնք ապագայ սարկաւագներ են:

Վաղը, երկուշաբթի, յուլիս 15, պիտի սկսին ժամ. վարժարանի եւ քաղաքիս երկսեռ վարժարաններուն տարեկան հարցաքննութիւնները: Յուսալից ենք որ յաջող պիտի անցնին քննութիւնները եւ վարժարանը պիտի ունենայ այս չրջանին մէջ ութը ընթացաւարտներ, որոնք, ինչպէս կը լսենք, զանազան տեղեր պիտի դբրկուին ուսուցչութեան պաշտօնով, որուն արդէն պէտք ունին Յոպպէի, Դամասկոսի ու Պէյրութի հայ վարժարանները:

Անցեալ երկուշաբթի օր, ֆրանսական ազգային տօնն ըլլալով, Սմիռն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը եպիսկոպոսի մը հետ Ֆրանս. հիւպատոսարանը գնաց շնորհաւորութեան համար, եւ պատուով ընդունուեցաւ ընդհ. հիւպատոսէն, որ, իբրեւ ծերունազարդ անձնաւորութիւն, համբոյր բնաւորութեան տէր է: Իսկ Աւստրիոյ եւ գերման հիւպատոսները արձակուրդով բացակայ կը գտնուին քաղաքէս: Իրացակայութեան Աւստրիոյ հիւպատոսին, գործերը կը վարէ Յոպպէի աւստրիական հիւպատոս Պարոն Յարութիւն (Բասրալ), որ ընիկ Յոպպէցի Հայերէն ըլլալով, կարեւոր դիրք մը ունի եւ սարիներէ ի վեր բուն հիւպատոսի տիտղոսով տեղւոյն փոխ–հիւպատոսութիւնը կը վարէ կատարեալ յաջողութեամբ:

Օդերը, անակնկալ կերպով, ցայսվայր չա՛տ զով դացին՝ ինչ որ չէր յուսացուեր, սակայն երկու օր է որ ջերմութիւնը հեղձուցիչ հանգամանք մը ստացաւ եւ բարձրացաւ մինչեւ գրեթէ 30 աստիճանի (անդրկրաստ): Բարեբախտաբար արեւմտեան հովերը անպակաս են եւ հիւանդութիւն գրեթէ չի կայ:

Վ.ԳՈՒՇԷ

ԻՐԻՍԻ ՈՂՈՂՈՒՄԸ

Ամռոյս 14ին, կէս օրէն յետոյ, Սեւ ծովի վրայէն սկսաւ չնչել արեւմտեան քամին, որմէ անմիջապէս յետոյ անձրեւալի ամպեր ծածկեցին երկնքին երեսը: Անձրեւը սկզբան սկսաւ բարակ տեղալ, սակայն արեւմուտքի կողմը հեղհեղակ կը սեւնար եւ մօտաւոր փոթորիկ մը կը սպառնար. իրիկուան ժամը մէկէն եռքը (չաբաթ գիշեր) հեղեղի նման սկսաւ տեղալ անձրեւը մինչեւ լոյս: Թէեւ գիշերը սաստիկ խաւար էր, սակայն վայրկենական կայծակներու լոյսերը 12 ժամ հեռուէն ցոյց կուտային մեզի՝ Սեւ ծովի փոթորկալից երեւոյթը. ամպերու որոտումները՝ Դէքիւր գիւղի բարձրաբերձ ժայռուտ լեռներուն ու Գարու Դայիի հսկայատեսիլ ապառաժներուն վրայ անոնցի արձագանգներ կը ձգէին:

Յաջորդ կիրակի օրը, քիչ մը կարելով անձրեւը, ժամանակէն օգուտ քաղելով քաղաք իջայ՝ հովը գիշերուան ժամը 2ին տուն հասած էի, ահա յանկարծ օդը իր նախկին երեւոյթը ստացաւ. երկինք ու երկիր խաւարի մէջ մնացին, հուսկ յետոյ ուժգին փոթորիկ մը սկսաւ: Մեծամեծ ծառեր արմատախիլ կ'ըլլային եւ քաղաքիս չորս կողմերը կայծակի լոյսերով կը լուսաւորուէին սաստիկ որոտումներէ: Անձրեւէն փախչող կառքերու անիւներու ձայներն անդամ չէին լսուեր. կարծես ճանիկի դաշտագեսնին ու լեռներուն վրայ դարերէ ի վեր անձրեւ տեղացած չէր. այնքան սաստիկ կ'անձրեւէր, որ երկու քայլ առաջ երթալը կարելի չէր: Յաջորդ երկուշաբթի օրը, ցերեկուան ժամը 5էն յետոյ, քիչ մը քամին մեղմանալով, քիչ մըն ալ անձրեւը դադրելով, հովիւ հովանոցով շուկայէն տուն երթալու միջոց ունեցանք:

Աւելորդ չեմ համարիր ըսել թէ վաճառանոցը Իրիս գեղին աջ ու Հայոց եւ Յունաց թաղերն ալ ձախ եղբերուն վրայ կը գտնուին. ասոնց գրեթէ 370 մէթր երկայնութեամբ նոր եւ հաստատաշէն կամուրջով մը իրարու կապուած են: Երկուշաբթի առտու Դայլ (Իրիս) գեղը դեռ կը պահէր իր ջուրի կանուչ գոյնը. բայց, ինչպէս կը յուսացուէր, իրիկուան ժամը 8էն յետոյ կը սկսի պղտորիլ ու յորդիլ. անձրեւը դարձեալ կը շարունակէ մինչեւ երեքշաբթի լոյս, անընդհատ, հեղեղի նման: Հիմա Իրիսը այնպէս յորդած է, որ մէկ օր առաջ մինչեւ 150–200 մէթր լայնութեամբ, 1–2 մէթր խորութեամբ կ'ընթանար, այսօր հինգ–վեց հարիւր մէթր լայնութեամբ եւ 10–15 մէթր խորութեամբ, կայծակի արագութեամբ կ'ընթանայ: Իր կատաղի հոսանքներէն մղուած եւ յատկապէս կրտրուած անադին մեծութեամբ անհամար մայրի եւ ուրիշ ծառեր, թէեւ կամուրջը քանդել կը սպառնային, բայց բարեբաղդաբար իր ամբաւէն բերդ՝ առանց տեղէն իսկ ցնցուելու դիմադրեց հոսանքին ու քաւաս տիրագին շնչառով մը. բայց չի կըրնար հոս մնալ երկար ատեն: Բրաթէներոս պիտի փոխադրեմ զայն. կառքս կը սպասէ դղեակին դրան առջեւ:

—Տիկին տը Թրէանոնա Բրաթէներոս չպիտի երթայ, գոչեց ուժգին ձայն մը, դրան սեմին վրայ:

Այդ բիրտ բացագանչութիւնը լսելով՝ Էլիզապէթ անկողնին վրայ ձգեց Լօրանսի մարմինը: Ետին դարձաւ եւ բարկաձայթ շեշտով մը ըսաւ.

—Ո՞վ պիտի կրնայ արդիլել զիս, ապաստարան մը տալու իմ հարսիս:

—Այն մարդը որ արդիլած է ձեզի դողնալ ձեր մօրեղբօր կաչաղարը, պատասխանեց նորեկը, որ թեւերը խաչաձեւած, նեղաւած քարտուղարի, օրիորդ Բրաթէներոսի առջեւ կանգնած էր:

Էլիզապէթ կատաղութենէն սարսռաց, տեսնելով Դատարկապորտը, որ Լէկոէլոյի հետ կեցած էր դրան մէջ: Պահ մը լուռ կենալէ յետոյ, յօնքերը պատելով ըսաւ.

—Ինչպէ՞ս կը համարձակիք հոս ներկայանալ:

—Որովհետեւ ուղղամիտ անձի մը պաշտպանութիւնը կը վայելենք, պատասխանեց Թիպիւրս, յարգանքով ցոյց տալով կոմսը:

Օրիորդ Բրաթէներոս նայուածքով հարցաքննեց կոմսը, որ դլխու հաստատական նշան մը ըրաւ: Էլիզապէթ բարկութենէն ժժգունեցաւ բոլորովին:

—Շատ լաւ, քանի որ թշնամիները տէր դարձած են հոս, միւսները պէտք է տեղի տան:

Այս խօսքերը ընելէ յետոյ, Էլիզապէթ բարեւեց կոմսը եւ դարաստանին դռնէն դուրս ելաւ, սպառնալիքներ ընելով:

Ի

Երբ օրիորդ Բրաթէներոս անհետացաւ, Վէրնէօյլ կոմսը Թիպիւրսի մօտենալով ըսաւ.

—Այս ամէնուն մէջ զարմանալի դաղտնիք մը կայ, զոր հիմա չեմ ուզեր խորհրդնել: Սակայն սա ակներեւ է թէ տիկին տը Թրէանոնա ազդեցիկ պաշտպանութեան մը պէտք ունի. կը յուսամ թէ չպիտի պակսի ձերն ալ: Ուրեմն հաճեցէք հսկել անոր վրայ, որպէս զի կարենամ Մելքիսեդեկ Սրբազանի պաշտօնավարութեան չրջանին հպել, եւ կ'ըսէ. «1867էն յետոյ, երբ Աղքատասիրաց Ընկերութիւնը յուսահատ վիճակի մէջ՝ ձեռք կը քաշէ Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի ներքին մատակարարութեան պաշտօնէն, յոգի չրջան մը կ'ունենայ այս մարդասիրական պատապարանը, մէկ կողմէն անհեռատես մատակարարութեան մը եւ միւս կողմէ հասոյթներու նուազման եւ հասարակային անտարբերութեան չնորհիւ, թէեւ մերթ ընդ մերթ կ'երեւին անձնուէր եւ բանիմաց հոգաբարձութիւններ, որ արտակարգ միջոցներով կը ջանան կարելի եղածին չափ դոհացուցիչ վիճակի մը մէջ պահել զայն եւ փրկել Հիւանդանոցի պատիւը յաչս օտար հասարակութեանց:»

Այս տողերը գրելու համար՝ եթէ Ցանձնաժողովը 1867–1877 միջոցին վրայ ամենաղոյն ծանօթութիւն մը ունենար, սիրով կը լսէինք եւ չարմացութիւններու իսկ աչք կը դոցէինք. Ինչո՞ւ յուսահատ պիտի հրաժարի Աղքատասիրաց Ընկերութիւնը. եթէ Ցանձնաժողովը կը կարծէ թէ հասոյթներու նուազման եւ հասարակութեան անտարբերութեան պատճառաւ է, պիտի է՝ արդէն բացատրեցինք Հիւանդանոցի հասոյթներուն տեսակները, որոնք մեծ մասամբ հասարակութեան անտարբերութեան պատճառաւ նուազելու ընութիւնը չունին: Եւ Իզմիրի հայ հասարակութիւնը իր հասատաութիւններուն եւ դիտասիրական գործերուն չէ զլացած իր նպատակը եւ չի զլանար երբեք. դրամ տալու անտարբեր չէ բնաւ: Անտարբեր է կամ համբերով՝ իր հատատաութիւնները ու խնամակալութիւնը յոսի ձեռքերու մէջ տեսնելով հանդերձ՝ զանոնք ապահով ձեռքերու մէջ զետեղելու մասին. կ'ուզէ կարելի եղածին չափ զգուշաւոր տիրացուի, վարժապետի եւ թաղականի խընդիրներէ ու վէճերէ:

Եւ ասոր գլխաւոր մէկ ապացոյցը այն է. որ Աղքատասիրաց ընկերութիւնը եթէ Հիւանդանոցին կը հեռանայ, առանձինն ինք գործելէ չի դադրիր, ինչպէս ցոյն վայր՝ ընկերութեան որոշ նպատակին համեմատ: Ու ճիշդ այդ տարիները, երբեմուքը հաւատարակշռելի զատ խնայողութիւններ ալ կ'ընէ:

Աղքատասիրաց ընկերութեան հասոյթի գլխաւոր աղբիւրը ժողովուրդի տարեկան եւ կամաւոր նուէրներն էին. երբ ընկերութեան համար այս նուէրները չէին գաղրած կամ նուազած, Հիւանդանոցին համար՝ որ աւելի կարեւոր է եւ հանրային, ինչո՞ւ պիտի դադրին կամ նուազին: Սակայն այս կերպ փաստաբանելէ չատ աւելի լաւ է եւ համոզկոր՝ քիչ մըն ալ թղուել որ թուականները խօսին: Սընտուկի տարեկան հաշուեցոյցները քննելով կը տեսնենք թէ 1865ին մատաղ արդիւնքը օսմ. ոսկին 100 ղրշ.ի հաշուով՝ եղած է ղրուշ 31340¾ եւ 1867ին՝ 11597¼: 1864ին տարեկիրք՝ 10050½: Ահա Հիւանդանոցին եղած երկու գլխաւոր նուէրները ժողովուրդին կողմէ:

1863էն ի վեր մեր Վարչական ժողովները սկսած են մնուելին հաշուեցոյցը հրատարակել ամէն տարի. առաջին քանի մը տարուան հաշուեցոյցները թերի եղած են, պարագայ մը, որու վրայ խօսիլ երկար կ'ըլլայ եւ տեղը ու ժամանակը չեն ներեր: Ինչ որ ալ ըլլայ, այդ տեսակ հաշուեցոյցներու մէջ նշանակուած հասոյթի գումարները կրնան իրականէն պակաս եղած ըլլալ, բայց ոչ աւելի. ահա այդ հաշուեցոյցներու մէջ գտած ենք յիշեալ գումարները, որոնք նոյն իսկ այս վերջին տարիներու մէջ հաւաքուած գումարներէն նուազ չեն, մինչ ոսկիին գնոյն հետզհետէ նուազելու օրէնքը եթէ ի նկատի առնենք ալ ըլլանք, ինչպէս եւ ժամանակի պէտքերը, որոնք չատ աւելի իսկ են:

—Ոչ, ինչպէս կամիք, ասոնք ինքնին բաւական չեն մեր ներկայ դրութեան համար: Ինչպէս ասացի, ինչ որ ալ ըլլայ, ինչ որ ալ ըլլայ, ինչ որ ալ ըլլայ՝ Հիւանդանոցի ներքին մատակարարութեան պաշտօնէն չրջանին հպել, եւ կ'ըսէ. «1867էն յետոյ, երբ Աղքատասիրաց Ընկերութիւնը յուսահատ վիճակի մէջ՝ ձեռք կը քաշէ Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի ներքին մատակարարութեան պաշտօնէն, յոգի չրջան մը կ'ունենայ այս մարդասիրական պատապարանը, մէկ կողմէն անհեռատես մատակարարութեան մը եւ միւս կողմէ հասոյթներու նուազման եւ հասարակային անտարբերութեան չնորհիւ, թէեւ մերթ ընդ մերթ կ'երեւին անձնուէր եւ բանիմաց հոգաբարձութիւններ, որ արտակարգ միջոցներով կը ջանան կարելի եղածին չափ դոհացուցիչ վիճակի մը մէջ պահել զայն եւ փրկել Հիւանդանոցի պատիւը յաչս օտար հասարակութեանց:»

Այս տողերը գրելու համար՝ եթէ Ցանձնաժողովը 1867–1877 միջոցին վրայ ամենաղոյն ծանօթութիւն մը ունենար, սիրով կը լսէինք եւ չարմացութիւններու իսկ աչք կը գոցէինք. Ինչո՞ւ յուսահատ պիտի հրաժարի Աղքատասիրաց Ընկերութիւնը. եթէ Ցանձնաժողովը կը կարծէ թէ հասոյթներու նուազման եւ հասարակութեան անտարբերութեան պատճառաւ է, պիտի է՝ արդէն բացատրեցինք Հիւանդանոցի հասոյթներուն տեսակները, որոնք մեծ մասամբ հասարակութեան անտարբերութեան պատճառաւ նուազելու ընութիւնը չունին: Եւ Իզմիրի հայ հասարակութիւնը իր հատատաութիւններուն եւ դիտասիրական գործերուն չէ զլացած իր նպատակը եւ չի զլանար երբեք. դրամ տալու անտարբեր չէ բնաւ: Անտարբեր է կամ համբերով՝ իր հատատաութիւնները ու խնամակալութիւնը յոսի ձեռքերու մէջ տեսնելով հանդերձ՝ զանոնք ապահով ձեռքերու մէջ զետեղելու մասին. կ'ուզէ կարելի եղածին չափ զգուշաւոր տիրացուի, վարժապետի եւ թաղականի խընդիրներէ ու վէճերէ:

Եւ ասոր գլխաւոր մէկ ապացոյցը այն է. որ Աղքատասիրաց ընկերութիւնը եթէ Հիւանդանոցին կը հեռանայ, առանձինն ինք գործելէ չի դադրիր, ինչպէս ցոյն վայր՝ ընկերութեան որոշ նպատակին համեմատ: Ու ճիշդ այդ տարիները, երբեմուքը հաւատարակշռելի զատ խնայողութիւններ ալ կ'ընէ:

Աղքատասիրաց ընկերութեան հասոյթի գլխաւոր աղբիւրը ժողովուրդի տարեկան եւ կամաւոր նուէրներն էին. երբ ընկերութեան համար այս նուէրները չէին գաղրած կամ նուազած, Հիւանդանոցին համար՝ որ աւելի կարեւոր է եւ հանրային, ինչո՞ւ պիտի դադրին կամ նուազին: Սակայն այս կերպ փաստաբանելէ չատ աւելի լաւ է եւ համոզկոր՝ քիչ մըն ալ թղուել որ թուականները խօսին: Սընտուկի տարեկան հաշուեցոյցները քննելով կը տեսնենք թէ 1865ին մատաղ արդիւնքը օսմ. ոսկին 100 ղրշ.ի հաշուով՝ եղած է ղրուշ 31340¾ եւ 1867ին՝ 11597¼: 1864ին տարեկիրք՝ 10050½: Ահա Հիւանդանոցին եղած երկու գլխաւոր նուէրները ժողովուրդին կողմէ:

1863էն ի վեր մեր Վարչական ժողովները սկսած են մնուելին հաշուեցոյցը հրատարակել ամէն տարի. առաջին քանի մը տարուան հաշուեցոյցները թերի եղած են, պարագայ մը, որու վրայ խօսիլ երկար կ'ըլլայ եւ տեղը ու ժամանակը չեն ներեր: Ինչ որ ալ ըլլայ, այդ տեսակ հաշուեցոյցներու մէջ նշանակուած հասոյթի գումարները կրնան իրականէն պակաս եղած ըլլալ, բայց ոչ աւելի. ահա այդ հաշուեցոյցներու մէջ գտած ենք յիշեալ գումարները, որոնք նոյն իսկ այս վերջին տարիներու մէջ հաւաքուած գումարներէն նուազ չեն, մինչ ոսկիին գնոյն հետզհետէ նուազելու օրէնքը եթէ ի նկատի առնենք ալ ըլլանք, ինչպէս եւ ժամանակի պէտքերը, որոնք չատ աւելի իսկ են:

ԼՈՒՐԻ ԷՆՕՔ (64)

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԸ

ԺԹ

Մինչ կոմսը կ'աշխատէր սթափեցնելու մարքիզուհին, բարձրահասակ, չոր, սեւազգեստ ու անախորժ երեւոյթով կին մը ներս մտաւ եւ ուղղակի դնաց այն մահճակալը, ուր կը հանդչէր մարքիզուհին: Կոմսը ետին դարձաւ եւ ընդ առաջ գնաց այդ կնոջ: Այդ պահուն, հրդեհը ալ եւս չէր լուսաւորեր տաղաւարին ներսը, ու աւազակները յաջողած ըլլալով մարել զայն, կէս մթութեան մէջ ներս մտնող այդ կինը աւելի ուրուականի մը կը նմանէր քան կենդանի էակի մը: Սեւազգեստ կինը կը քալէր առանց նշմարելու կոմսը, թէեւ այս վերջինը չէր կրցած զսպել անառեկման չարժում մը, զայն նշմարելուն պէս:

—Ինչ ընելու եկած էք հոս, օրիո՛րդ, հարցուց կոմսը, խիստ չեշտով մը:

Այդ ձայնը լսելուն պէս՝ Էլիզապէթ կանգ առաւ ու աչքերը խոնարհեց, իր նայուածքին վայրագ արտայայտութիւնը քօղարկելու համար: Վէրնէօյլ կոմսը կրկնեց իր հարցումը. այն ատեն Էլիզապէթ պատասխանեց խուլ ձայնով մը.

—Թրէանոնա մարքիզը մեռա՞ծ է:

—Լռեցէ՛ք, ըսաւ կոմսը փութկոտ չեշտով մը, մտատանջ նայուածք մը նետելով Լօրանսի վրայ:

Օրիորդ Բրաթէներոս զարմանք զգաց, բայց իսկոյն մութին մէջ նշմարեց Լօրանսի սպիտակ դգեստը: Կոմսը ուժով մը բրդեց Էլիզապէթի թեւէն ու ցած ձայնով մը ըսաւ անոր.

—Լռեցէ՛ք, խեղճ կինը դեռ տեղեկութիւն չունի թէ այրն մնացած է:

—Բսել է տակաւին կ'ապրի այդ կինը, գոչեց Էլիզապէթ, հաղիւ կարենալով զսպել կատաղութեան չարժում մը:

Կոմսը չնշմարեց այն տգեղ արտայայտութիւնը՝ զոր Էլիզապէթի դէմքը առած էր:

—Այո՛, կ'ապրի, ըսաւ կոմսը. բայց դժբաղդութեան մը պատրաստուեցէք: Ձեր եղբայրը...

Էլիզապէթ զարմացումով նայեցաւ կոմսին: Իր մտադրաղումը թոյլ չէր տար որ այլուր փոխադրուի իր միաբը: Հետեւարար կոմսը պարտաւորուեցաւ ամբողջացնելու այն պարբերութիւնը, զոր չէր համարձակած ըսել սկզբան:

—Ձեր եղբայրը մեռա՞ծ է, յարեց, ձեռքով ցոյց տալով սենեակին այն անկիւնը, ուր կը հանդչէր Ֆիլիպէի մարմինը:

Օրիորդ Բրաթէներոս աւելի զարմացած քան վշտակրած այդ լուրին առջեւ,

Ազգաբաստիրաց Ընկերութիւնը Հիւանդանոցէն մեկնած է, որովհետեւ արկղէն արուելիք գումարները կանոնաւորապէս չէին վճարուեր. սոր պատճառը կրնայ Ս. Ստեփանոս եկեղեցիին խաչկալներու չենութեան պատճառաւ առաջ եկած զըրամական անձկութիւնն ըլլալ, բայց տարեկան 3–4 հազար ոսկիէն աւելի մուտք ունեցող արկղի մը, որ անդին վարկ մըն ալ ունէր, տաղնապի ադեցութիւնը չի կրնար բոլորովին եւ միմիայն Հիւանդանոցին արուելիք դրամին վրայ ծանրանալ։ Ծանրութիւնը համեմատաբար անզգալի կրնայ ըլլալ. միայն թէ ինչ որ աւելի հաւանական եւ ուղիղ է, ժամանակին Վարչական Ժողովները Ազգաբաստիրաց Ընկերութեան դրամները վճարելու այնքան փոյթ չեն տարած, որքան պիտի տանէին մասնաւորներու պահանջներուն։

ԱՏՈՄ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԸ

(Շար. Բ.ի թիւեն)

Ե.

Տեսէք. Նոր Թաղ. Խորհուրդ մը կ'ընտրուի որ 5–7 եւ երբեմն 12 անդամներէ կը բաղկանայ. պէտք է գիտնալ թէ անոնց իւրաքանչիւրը իր մասնաւոր համդուռնը, առանձին դաւանանքը ունի կրթական խնդրին մէջ, ուստի եթէ արդէն հոդաբարձութիւն մը կայ վարժարաններու վրայ՝ չհաւնելով անոնց բռնած ընթացքին կամ գործածած ծրագրին, կը հրաժարեցնեն զանոնք եւ կամ կը ստիպեն հրաժարիլ ու անոնց տեղ կ'ընտրեն նոր հոդաբարձութիւն մը, որ նմանապէս անխուսափելիօրէն իր անդամներու թուոյն չափ եւ աւելի համդուռներ ունի կրթական հարցին մէջ։ Բայց Թաղ. Խորհուրդը չի վարանիր այս նոր հոդաբարձութեան առջեւ պարզելու իր կրթական հայեացքները եւ կը թելադրէ ու երբեմն կը ստիպէն հոդաբարձութիւնը ըստ այնմ չարժելու. լաւ ուրեմն. ահա այն ատեն կը սկսի տանջուվայաութիւնը վարժարաններուն չուրջը, եւ, անտեսէն մինչեւ տեսուչը քիչ մը խղճմտութեամբ... փոփոխութիւններ կը մտնեն վարժարաններու պաշտօնեաներուն մէջ, եւ ծրագրէն մինչեւ ժամանակացոյցը բարեփոխումներ կը մըտցուին վարժարանի կրթական ընթացքին մէջ եւ, նոր եռանդ, նոր աշխոյժ, գործի կը սկսուի։ Ինկան մէյ մը սա նախորդ ուսուցիչները, որոնցմէ գոնէ քանի մը հատը ուսուցչութեան արժանիք ունէին, ա՛լ որտերնին կը հանգստանայ, հոգ չէ թէ այդ ուսուցիչներուն պատիւը փարայի մը եղած է. իրենց ի՛նչ. աղանեռուն հեցիը անանկ կ'ուզէ։ Շատ լա՛ւ, դիւրութեամբ կամ դժուարաւ կը զըտնուին եւ կը բերուին ուրիշ դասատուներ։ Վարժարանները բացուած են ու դասախօսութիւնները կը շարունակուին, բայց հաղիւ թէ կը բոլորուի չըլլան մը կամ երկու եւ ահա կը սկսին բողոքներ կամ դիտողութիւններ, ասկէ անկէ, վերէն վարէն, աջէն ձախէն, եւ անողոք կարփոխութիւնը՝ բարեփոխութեան անունին տակ կը սկսի ծայր տալ եւ կրկին կը կերպարանափոխէ ամէն ինչ։ Սակայն պէտք չէ երեւակայել թէ այս փոփոխութիւնները միշտ Թաղ. Խորհուրդի մը կամ հոդաբարձութեան մը փոփոխութիւններէն է որ յառաջ կու գան, այլ շատ անգամ պիւտճէի անհաւասարակշռութեան տարիներ մտնելու համար՝ դեղչելէն կամ դասատուներու մէջ բարեփոխում մը մտցնելու ծարմաչէն, որ պարագային ամէնէն շատ կը զոհուի այն դասատուն միայն որ կամ պէտք եղած վարուելութիւնը ունեցած չէ եւ կուսակիցներ ու համակրողներու տեղ թշնամիներ շահած է եւ կամ ամենայնին վրայ եղած անարդար եւ չափազանց դեղչ մը չընդունելու դժբաղդութիւնն ունեցած է։ Վերջապէս պիւտճէի փոփոխութիւն, թաղականի կամ հոդաբարձուի փոփոխութիւն առաջ կը բերէն ուսուցչական փոփոխութիւն, որու հետեւանքով ուսուցչական պատուին ու անունին եղծում։

Զ.

Այս տեսակ երեւոյթները ցոյց կուտան թէ կրթական այս օրինակ կազմակերպութեան մը հետեւանքով ուսուցիչը պիտի տուժէ միշտ, ըլլայ ան կարող թէ ապիկար։ Ամէն մէկ Թաղ. Խորհուրդի կամ հոդաբարձութեան մէջ վարժարանական յարատեւ փոփոխութիւններ ընելու բուռն փափաք մը, մարմաջ մը կայ։ Աղգին ամէն մէկ անհատը իր ուրոյն եւ ինքնատիպ կրթական հայեացքներն ու համոզումներն ունի, որով կրթական վիճակը բաղմապիսի դաղափարներու ձեռքը խաղալիկ դարձած՝ վարժարանական ամէն կարգադրութիւն ճակատագրօրէն տարագ փոփոխութիւններու ենթակայ եղած է։ Տեսէք, կրթական մասակարարութեան փոքրաւորութիւններուն հաղիւ ընտրեալ Թաղ. Խորհուրդ մը կամ հոդաբարձութիւն մը չատ մը զոհողութիւններ ընելով վերջապէս կը յաջողի քանի մը փայլուն չրջաններ բոլորել, սակայն մէյ մըն ալ սատանան մատ կը խաղցնէ եւ այդ կրթական մարմինը կը ստիպուի հրաժարիլ եւ կամ նոյն իսկ կը հրամարեցուցուի, անոր կը յաջողէ ուրիշ մը տարբեր պայմաններու առակ։ Այս երկրորդը թէեւ անփորձ, փոխանակ իր նախորդին հարթած ուղին բռնելու, ուրիշ կողմ կը դարձնէ. նուաստութիւն համարելով իրեն այդպիսի ընթացք մը, հետեւաբար վեր ի վայր կը չրջէ ամէն բան եւ կը սկսի առանց դաղալու մեկնումը փորձերը ձեռք առնել, ինչ որ բրած էին իր նախորդները, չատ մը բան վրայ տալով, եւ խորհրդակցութիւն խորհրդակցութեան վրայ, քիչ մը ուժիներուն պոչէն կը կտրուն, քիչ մը պիւտճէին ծայրէն կը միրատուն, քիչ մըն ալ ուսուցիչներուն թիւէն կը զեղչուն ու նոր խանդով, նոր եռանդով մը գործի կը սկսին եւ տե՛ս դուն ալ յառաջդիմութիւնը. ահա ասկէ ալ կրկին կը տուժեն ուսուցիչները եւ անոնց հետ նաեւ ուսանողները։

Մանիսա (Շար.) Դ. ԷՕԼՄԷԶԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՔՐԻՍԹԻՆԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Սպանիոյ մայր թագուհին Բարիզի մէջ.— Բաան տարի եօթ.— Խնամակալուհիի մը առաջին ուղեւորութիւնը.—Մեծ դեմ մը։

Բարիզ, 1 օգոստոս.— Սպանիոյ մայր թագուհին՝ Վեհ. Մարիա–Քրիսթինա, քանի մը ժամուան համար Բարիզ կը գտնուի. կեանքին մէջ երկրորդ անդամ ըլլալով Ֆրանսայի մայրաքաղաքը կուգայ։ Առաջին ուղեւորութիւնը կատարեց ամուսնութեանը միջոցին, երբ Ալֆոնս ԺԲ. թագաւորին թեւը մտած Վիեննա գնաց, իր մօրը՝ Աւստրիոյ Էլիզապէթ արշիդուքսուհիին ձեռքը համբուրելու։ Ամիսա քսաներեք տարի առաջ տեղի ունեցած է։ Անկէ ի վեր Սպանիայէն չէ հեռացած, ուր իր լայն բաժինը ունեցաւ այդ երկրին զանազան չրջաններուն մէջ։ Հիմա որ ուսանած է խնամակալի ու մօր իր ծանր գործը, կը վերադառնայ այն տեղերը, ուր ամբողջ երիտասարդութիւնը անցուց, անտեղեակ կեանքի զանազան պայմաններուն եւ մեծ պարտականութեանց։ Մարիա–Քրիսթինա ամէնէն սքանչելի մայրը ու վեհագոհուհին եղաւ։ Սպանիոյ համար օտար մըն էր՝ արշիդքսուհի Աւստրիոյեւ դուստր Հապսպուրգներու։ 1879ին ամուսնացաւ Ալֆոնս ԺԲ. թագաւորին հետ որ այրի մնացած էր։ Մարիա–Քրիսթինա, քսաներեք տարեկան հասակին մէջ, մայր, այրի ու թագուհի էր. տիպուեցաւ առանձին կառավարել երկիր մը որ իրը չէր, եւ հակել օրօրոցի մը վրայ։ Պէտք է մեծաձայն հռչակել այդ մեծ դէմքին ինչ ըլլալը։ Մայրական սէրը անոր մէջ առաջ բերաւ իր սովորական հրաշքներէն մէկը։ Այդ մօրը սիրտէն բխեցան քաղաքական այն տեսակ ներշնչումներ, որոնց իրապէս պետական մարդ մը կատարելապէս կը հաւանի։ Մարիա–Քրիսթինայի տասնըվեց տարուան խնամակալութիւնը անշուշտ ամէնէն պատուաւոր տեղը պիտի գրաւէ Սպանիոյ խիստ մելամաղձոտ պատմութեան մէջ։ Ժ.թ. դարուն։ Անցեալ մայիս 17ին Ալֆոնս ԺԳ. թագաւորը, որ 1886ին ծնած էր, ձեռք առաւ իշխանութեան դեկը Սպանիոյ դահուն վրայ։ Իր մօրը պաշտօնը, որ բոլորովին աչալուրջ խանդաղատանքէ մը եւ իմաստուն դորովէ մը կը բաղկանար, աւարտեցաւ։ Մայր թագուհին քաշուեցաւ գործոն կեանքէ։ Բոլոր Սպանիացիները կը յարգեն այդ կինը, որ երկար տարիներ ճանչցաւ իր պարտականութիւնը ու դային գործադրեց, որ անկեղծօրէն փափաքող եղաւ Սպանիացիներու բարեկեցութեանը, որ միեւնոյն հոգածութեամբ նկատողութեան առաւ իր զաւկին ու ժողովուրդին չահերը, եւ որ Սպանիոյ մէջ միայն բարի ու ազնիւ օրինակ տուաւ եւ առաքինի խորհրդական մը եղաւ։ Հապսպուրգ–Լոթրինի Մարիա–Քրիսթինա իշխանուհին, որ ուղիղ գիծով եւ Էդրոյտի ու Բարլ արշիդուքսին կողմէ Մարիա–Թէրէզա մեծ կայսրուհին սերունդէն է, ծնաւ 1858 յուլիս 21ին Կրոս–Սէլովիտի մէջ։ 1879 նոյեմ. 29ին, Մադրիտի մէջ Մէքսէնէս դեռատի թագուհին մահէն ետքը, ամուսնացաւ Սպանիոյ Ալֆոնս ԺԲ. թագաւորին հետ։ Այդ միջոցին քաղաքականութիւնը կազդրած էր ամէն բան, իր ուղածին պէս։ Մարիա–Քրիսթինա որքան ատեն որ ապրեցաւ իր ամուսինը, համեստութեամբ պարկեշտ կեանք մը ունեցաւ. միայն իր մտցուցութիւնը, քաղցրաբարոյութիւնը եւ բարեսրտութիւնը յայտնած էր։ Երբ, 1885ի նոյեմբեր 25ին, Ալֆոնս ԺԲ. մեռաւ, Մարիա–Քրիսթինայի քաղաքական նկարագիրը, կորովամտութիւնը եւ իր բարձր խմացականութիւնը, վեհիմ ու խոր, երեւան եկան։ Կնոջական ճարտարաքանութեան մեծագոյն վեհապետի մը բոլոր մեծութիւնները։ Անոր համար ամէնէն դառն փորձը եղաւ Սպանիոյ եւ Մ. Նահանգաց պատերազմը Քուպայի համար։ Խնամակալուհին դիւցազնաբար վարուեցաւ. ընդունեց պատերազմը եւ մեծ եռանդով մաքառեցաւ իր զաւկին ու երկրին համար անթերի պահելու դաղթավայրերու ժառանգութիւնը։ Երբ Սպանիա յաղթուեցաւ ամերիկեան դրութիւնէն, Մարիա–Քրիսթինա որ սպանիական պատիւը փրկած էր, վեր հանեց պարտուողներուն քաջութիւնը եւ նուիրագործեց խաղաղութեան ու բարգաւաճման նոր թուական մը։ Կը պատմուի թէ այդ պատերազմը սկսելուն խիստ մտորը, երբ այլ եւս չատ ուշ էր եւ դառնալը, Սակասթայի դաշինքը կը դրդար իր ընտանեկանութեան պատանեաստութեան հանդէպ։ Անմիջական որոշում մը տալ հարկ էր. ամէնքն ալ կը վարանէին։ Հետեւեալ օրը եմբարպպայ կը դրէր.—«Նախարարաց Խորհուրդին երկկոյսն նիստին ներկայ էին ութը կիներ եւ այր մը»։ Այրը խնամակալ–թագուհին էր։ Քանի որ պատերազմը անխուսափելի էր, յայտարարեց թէ պէտք էր պատերազմ հրատարակել։ Մարիա–Քրիսթինա մանաւանդ մոյրերու կատարելագործեալ տիպարը պիտի մնայ։ Իր զաւակը դաստիարակելու եւ զայն առնաբար մեծցնելու համար, զոր կ'ուզէր Սպանիոյ վերանորոգիչը ընել, ամէն բան զոհեց, նոյն իսկ ինքզինքը, տասնըվեց տարի չարունակ բոլորովին քաշուած կեանք մը անցընելով։ Երբեք հանդէսներ, խրախճանութիւններ, դրօսական պարտեզներ եւ այլն տեղի չունեցան։ Այդ դեռատի կինը որ բոլոր արշաւները եւ արուեստները կը սիրէր, եւ զորս այնքան մեծ վայելչութեամբ ի գործ կը դնէր, ինչպէս փաստաւոր թատերականներէ մեկուսացած հանդէսները։ Ամբողջ տասնըվեց տարուան մէջ մի միայն զուտ պաշտօնական ընդունելութիւնները կատարեց։ Լրագիր մը սա մանրադէպը կը պատմէ.— Սպան եւամերիկեան պատերազմին ատեն էր, երբ Բրիսթոլ Ալֆոնսօ սրահին մէջ հանդէս մը կը կազմակերպուէր Քուպայի վիրաւորեալներուն ի նպաստ։ Խնամակալուհին ալ ներկայ էր Ալֆոնս ԺԳ.ի եւ Իրաստիլա իշխանուհիին հետ։ Մարիա–Քրիսթինա հագիւ թէ ժամանած էր, երբ հեռագիր մը հաղորդուեցաւ, որ Սպանիացիներուն վաղանցուկ մէկ յաղթութիւնը կը ծանուցանէր։ Խնամակալուհին ժպտեցաւ եւ լուրը չուտով տարածուեցաւ. ընդհանուր ուշադրութիւնը դարձած էր այն թուղթին վրայ՝ զոր Խնամակալուհին չուրջը դտնուողները ձեռք ձեռք կը պտցնէին։ Հանդէսը կազմակերպողներէն մէկը խնդրեց Մարիա–Քրիսթինայէն որ չնորհ ընէ հրամայել այդ հեռագրին ընթերցումը, ներկաներուն անձկութեանը վերջ մը տալու համար։ Նուագածութիւնը դադրեցաւ եւ Ալֆոնսի դիրքին ծանոյց հեռագրին պարունակութիւնը։ Ներկաները սկսան ծափահարել։ Մարիա–Քրիսթինա ոտքի վրայ կեցած, խոնարհեցաւ. յուզուած էր։ Ներկաները համակրութեան եռանդագին արտայայտութիւնով պատասխանեցին,—Մարիա–Քրիսթինա մայր թագուհին, երբեկ իրիկուն, Բամբիէնեը դնաց, ուր կը դտնուի առն Ֆրանսուա ա'Ասիզի այրին՝ Իզաբելլա թագուհին։ Մայր թագուհին հետ կը դտնուին Մարիա–Թէրէզա իշխանուհին, Ալպէի դքսուհին եւ Սոթոմայոր դուքսը։ Ավընիւի դղեակին մէջ նախաճաշէ մը ետքը Սպանիոյ մայր թագուհին, Իզաբելլա թագուհիին հետ, անտառին մէջ պտոյտ մը կատարելով այցելեց Բիէդինի դղեակը։ Ցեռոյ Բոմբիէները դառնալով այցելեց այն պալատը, ուր 1901ին բնակեցաւ Ռուսիոյ Նիքոլա կայսրը։ Իրիկուան ժամ 8ին Մարիա–Քրիսթինա մայր թագուհին, իր հետեւորդներուն հետ, ճամբայ ելաւ կառախումբով։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Պ. Զեմպրլէնի յայտարարութիւնները.— Անգնայաս տպաւորութիւն Նոհանեսպուրգի մէջ.— Բնիկները.—Պ. Շթայնի Եւրոպա ժամանելը։

Նոհանեսպուրգ, 1 օգոստոս.— Անգլիոյ գաղթական նախարար Պ. Զեմպրլէնի կողմէ վերջերս խօսուած ճառին վրայ հոս չատ կը խօսուի։ Զի կրնար ըսուիլ թէ հանքերու մասին գաղթական նախարարին բրած յայտարարութիւնները պիտի կրնան հանդարտեցնել հանրութեան մտահոգութիւնը՝ պատերազմական տուրքի մը անմիջապէս հաստատուելուն հաւանականութեանը վրայ։ Կ'ըսուի թէ տակաւին կարելի չէ եզրակացրել որ հանքերու մասին իրաց սովորական վիճակը վերահաստատուած ըլլայ։ Դեռ բաւական ժամանակ պէտք է որ վարչութեան փոփոխութիւնը կարենայ զգալի ազդեցութիւն մը ընել հանքային ճարտարագործութեան զարգացմանը վրայ։ Տարակոյս չկայ թէ Թրանսվալ եւս օր մը մեծ բաժինով մը պիտի մասնակցի պատերազմի տուրքին վճարման։ Անգլիոյ կառավարութենէն միայն կը խնդրուի ան այժմ այդ տեսակ որ եւ է տուրք չհաստատել, որպէս զի երկրին զարգացման արգելք ըլլալիք դժգոհութիւններ տեղի չունենան։

Գէբբարդ.— Բարեյոյսի գաղթավայրին տարեկան Կապոյտ Տեարքը, բնիկներուն գործերուն համար, կ'ըսէ թէ ամէն տեսակ ոճիրներու թիւերը զգալի կերպով նուազած են, մանաւանդ դիմումներէն առաջ եկած ոճիրները՝ պարտքի վճարելի ամրողջ տեւողութեանը միջոցին։ Բնիկներու բնակարաններուն ընդհանուր քննիչը կը յայտարարէ թէ ժողովուրդին բարոյականը բաւական զարգացած է։ Բնիկները պատերազմին ժամանակ ամէնէն աւելի հանդարտ կեցած են։

Լոնտոն.—Գերեսպուրտ–Գեալ չոգենաւը, ուր կը գտնուին Պ. Շթայն ու ընտանիքը, վաղը պիտի հասնի Սաութհեմբըն կը ժամանէ։ Կը ծանուցուի թէ հոլանտական չոգենաւ մը Ռոթէրտամէն ճամբայ ելած է եւ վաղը Սաութհեմբըն կը հասնի, Պ. Շթայնը, առանց ցամաք ելլելու, ուղղակի ճամբայ կանելու։ Օրանժի նախորդ նախագահը երբ հասնի ժամանէ, մինչեւ ամսոյս վերջը Շվէյնիկէն մեկնող Վիլհելմ բրոթիէսօրին կողմէ պիտի դարմանուի։ Տէյլի Թիլեկրաֆ կ'իմանայ թէ Պ. Շթայն վիրաբուժական ծանր գործողութեան մը պիտի ենթարկուի։ Պ. Շթայն յոյս յայտներ է որ իր հոլանտացի բարեկամները ազմկալից ցոյցերէ ետ պիտի կենան։

Լա Հէ.—Պոէր պատուիրակ Պ. Պ. Ֆիշէր ու Վէսէլս, իրենց քարտուղարին հետ Սաութհեմբըն դացին, Պ. Շթայնը դիմաւորելու։ Օրանժի նախորդ նախագահը Ռոթէրտամի մէջ ցամաք պիտի ելլէ եւ անկէ մեծ խնամքով նեղէնիկին պիտի փոխադրուի։ Տոքթ. Լէյտս Լա Հէ հասաւ, Պ. Շթայնը տեսնելու։

ԶԻՆԱՒԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Հիւսիսային Երկաթուղին.— Վեհը կարգադրուած.—Ռուս լրագրողներուն կարծիքը.—Զէ Զուանի մէջ։

Բէրլին, 1 օգոստոս.—Հիւսիսային երկաթուղիին համար գոյացած համաձայնութեան առթիւ, երկի, ծանուցագիրներ փոխանակուեցան Անգլիոյ դեսպան Սըր Էրնէսթ Սատոյի եւ Զինկ իշխանին միջեւ։ Մենն Բրիտանիա ընդունեց Ջնջումը այն յօդուածին որով երկաթուղիի օտարազգի զինուորական օգնական անձերները պիտի պահուէին իրենց պաշտօնին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, Զին, անսփոփութեամբ կամ կեղծիքով, պաշտօնապէս ծանուցած էր Բէլբինի առա դեսպան Պ. Լէյտարի թէ Անգլիա ընդունած է երկաթուղիի օգնական անձերներու պաշտօնին ջնջումը, մինչդեռ Անգլիա այդ տեսակ հաւանութիւն մը չէր յայտնած։ Հիմա այդ ջնջումին համար Գերմանիոյ ու Ռուսիոյ հաւանութիւնը ստանալու խնդիրը կայ. տակէ զատ բոլոր տերութիւններն ալ պէտք է նոյն երկաթուղիին վերադարձուելը ընդունին, չենական վարչութեան յանձնուելէ առաջ։ Ուրեմն տակաւին որոշ չէ թէ ե՞րբ պիտի կատարուի վերադարձի այդ գործողութիւնը։ Հիմակուհիմա Մեծ Պարիսպէն մինչեւ Նիու–Զուանկ տանող երկաթուղին Ռուսիոյ ձեռքը կը մնայ։

Բեռերապուրգ.—Նովոյէ Վրեմիա խօսելով Զինու ներքին մաքսին ջնջման վերայ, կ'ըսէ.— «Անիկա չատ կարեւոր պարագայ մըն է. Եւրոպայի վաճառականութիւնը պիտի կրնայ մտնել Զինու ամէնէն հեռու եւ անմերձենալի գաւառներուն մէջ. բայց պէ՞տք է ուրախանալ։ Երկու տարի առաջուան անարկու դէպքերէն ետքը մեր առաջին գործը պիտի ըլլար թող չտալ որ ատանք կրկնուին։ Եւեւ լեցնել այն անդունդը որ Զինացիները կը գտան աւելի յառաջացած քաղաքակրթութեան մը ներկայացուցիչներէն։ Աւելորդ է ըսել թէ ներքին մաքսի ջնջումը պիտի չկրնայ այդ արդիւնքը ձեռք բերել։ Անգլիա, ներկայ պարագային մէջ, իր առուտրական չահերը միայն աչքի առջեւ ունեցաւ, եւ իր նպատակին հասաւ։ Ներքին մաքսին ջնջումը Զին դուռները բոլորովին կը բանայ օտար վաճառականութեան առջեւ։ Ատոր արդիւնքը ինչ պիտի ըլլայ։ Մինչ Զինացիները, անկոյ հիւրերու հանդէպ, աւելի տարադիր պիտի չըլլան, թշնամական արարքներու։ 1900ի գժնդակ դառնութեան հակառակ, Եւրոպա, Զինու հետ իր յարաբերութիւններուն մէջ, դէն ու չարի գործնական տեսակէտները միայն նկատողութեան կ'առնէ. հետեւաբար այդ տեսակ սխալի մը դժնդակ հետեւանքները պէտք է կրէ։»

Բէրլին.—Զինու արտաքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց Մ. Նահանգաց դեսպանին թէ չենական զինուորները, Զէ–Զուանի մէջ, երեք–չորս հարիւր սպասաւորներ նուաստելով, բարկացուցիչ թիւնը բոլորովին վերատաստատած են։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Վանառականութիւնը.— Անճանոյ անակնկալ մը.—Արտածումներ ինկած։

Նիւ–Եորք, 1 օգոստոս.—Ուսյնիոնիզմի եկմտական նախարարութեան վիճակագրական գլուխին մէկ հրատարակութիւնը մեծ անակնկալ մը եւ մտահոգութիւն մը պատճառեց։ Այդ հրատարակութիւնը որ մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Մ. Նահանգաց ներածումներուն եւ արտածումներուն վրայ՝ եկմտական տարիին համար, որ յուսիս 30ին աւարտեցաւ, ցոյց կու տայ թէ Մ. Նահանգները ետ մնացած է Եւրոպայի մէջ կատարուած առեւտրական արշաւանքէն։ Նախորդ տարիի հետ բաղդատելով Մ. Նահանգաց արտածումները պակասած են 106 միլիոն տոլարի չափ, մինչդեռ ներածութիւնները 60 միլիոն տոլար աւելցած են։ Ամէնէն չատ Եւրոպա կատարուած արտածումները քիչացած են. միւս կողմէ հիւսիսային Ամերիկայի, Ասիոյ եւ Ափրիկէի հետ առեւտրական յարաբերութիւնները քիչ մը աւելցած են։ Հողային բերքերու արտածումը ամէնէն աւելի նուազած է. պղտպտաթը ու երկաթին ալ զգալի կերպով պակասած են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհելմ կայսրը Մեքլենպուրկ–Շվերինի դքսութեան մէջ.— Մահացին օրինազծի յանձնաժողովը.—Առաջարկ մը։

Պերլին, 2 օգոստոս.—Վիլհելմ կայսրը թիկ դացած էր, այցելութիւն տալու համար Մէքլենպուրկ Շվերինի մեծ–դքսին։ Կայսրը, որ ծովային նիստերակոչութեան մասնակցեցաւ կը կրէր, կայսրանին մէջ ընդունուեցաւ մեծ–դքսին եւ իր հետեւորդներուն կողմէ։ Հայկերոյթին ատեն, մեծ–դքսը բաժակ պարզեց կայսեր կենացը եւ շնորհակալութիւն յայտնեց անոր այցելութեան համար, հաւատալով Մէքլէնպուրկիներուն ունեցած հաւատարմութիւնը կայսրութեան հանդէպ։ Վիլհելմ Բ. պատասխանելով յոյս յայտնեց թէ միշտ ամրապնդուած պիտի մնան Մէքլէնպուրկի եւ Բրանսիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող մտերմական յարաբերութիւնները։ Կայսրը յարեց թէ երբեք չէ տարակուսած Մէքլէնպուրկիներու հաւատարմութեան ու դիրմնական ոգիին վրայ եւ թէ ինք միշտ պիտի չմոռնայ Մէքլէնպուրկի մեծ դքսութեան։

—Մաքսային սակագոյցի յանձնաժողովին մէջ ընկերվարական երեսփոխան Պ, Պրոշթայն առաջարկեր է յանձնաժողովի մը կազմութիւնը, բաղկացած դաշնակից կառավարութեանց անդամներէն ու երեսփոխաններէն, Գերմանիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող սէնտիքաներու ընթացքը եւ վաճառական պայմանները քննելու համար։ Այս առաջարկը յետաձգուեցաւ օրինագծին երկրորդ ընթերցումին քննէարկութենէն յետոյ։ Երկաթեայ գիծերու սէնտիքան քննադատեցին պառլամենտական, առեւտրականները ու ընկերվարականները։ Յայտարարեցին թէ պետական գործերու մէջ անիրեղ չանգործումներ կ'ընէին այդ սէնտիքաները։ Կառավարութեան ներկայացուցիչները հերքեցին այդ իրողութիւնը, ըսելով թէ պէտք չէր պատրաստակրանկ սէնտիքաները, զեղչելու համար մաքսերը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Լինչ գենդպեցին պաշտպանողականը.— Շոգենաւային Ընկերութեան մը հաստատումը.— Դուսմարումներ։

Լանտոն, 2 օգոստոս.—Լինչ գենդպեցիները մեծ պատերազմիկ մը ըլլալէ աւելի լաղիւանագէտ մըն է։ Դատարանին առջեւ խօսած պաշտպանողականին մէջ յայտարարեց թէ ինք հարաւային Ափրիկէ դացած է ո՛չ թէ կռուելու, այլ իբր զինուորական թղթակից Բարիզի Ժուրնալ, Լանտոնի Պիէ ենս Ուայթ եւ Մ. Նահանգաց Ֆոլիեռս Ուիթիլի թերթերուն։ Մոնթէյոյ գնդապետին նամակը զոր Վիլպոս–Մարբէյլի տարած էր, վաստակաւոր բան մը չէր պարունակեր իր մէջ։ Լինչ պոէր հրատակ եղած է, որպէս զի գնդապետ իր թղթակցի գործը, իսկ Անգլիացիներուն անդամութեանց վրայ ծանրանալուն պատճառն ալ սա էր թէ կ'ուզէր իր ընթերցողներու փափաքին գոհացում տալ։ Ամբաստանեալը ընաւ չէր խորհած իրականական կիսասարժին մը կազմել, Պոէրներու կողմէ իրեն առաջարկ ըլլալէ առաջ. իր տորդասեալներուն ալ արդիւած էր կողոպուտ ընել։ Զինուորագրուելու կոչն ամէն անոնց ուղղած էր, որոնք պոէր հրատակ եղած էին։ Հակառակ այս ճարտար պաշտպանողականին, գնդապետը պիտի ներկայանայ յանձնաժողովի մը առջեւ, զոր կառավարութիւնը պիտի անուանէ։

—Երկու չաբաթէն պիտի հրատարակուի քանանական կառավարութեան պաշտօնական յայտարարութիւնը ի մասին նոր հրդարանին անդամ Սըր Բրիսթոթիր Ֆըրնէսի, օրական մը քուէարկից, բողոքելով ըրիտանական կառավարութեան կողմէ ի նպաստ նաւարկութեան տրուած դրամներուն դէմ։

ԱՒՍՏՐԻԱ–ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Կեղծ հնուիրեցներ.— Հնութեանց քանդարաններ։

Վիեննա, 2 օգոստոս.— Ատենէ մը ի վեր կը նշմարուի թէ հնութեանց թանգարաններուն մէջ ընդունուած Միջին Դարու եւ Հռոմայեցիներու ատենէն մնացած կարգ մը հնութիւններ կեղծուած առարկաներ են։ Ցամաքար քարէ արձանիկներ, քանի մը կտորներէ բաղկացած, սկաւառ տուփերէ չինուած են, որոնց վրայ ծխախոտի հետքեր տեսնուած են։ Բոլոր այս առարկաները երեւան հանուեր են Պասի մէջ, ուր խուզարկութիւնները չարունակուեր են, հնախուզական կարեւոր կեղծիք մը նկատելով։ Պասի մէջ գրտնուած հարթ քանդակ մը իբր թէ 1205 թուականէն մնացած հնութիւն մը ընդունուած է, բոլորովին կեղծուած է։ Զարմանալին այն է որ հնութեանց թանգարաններուն տնօրէնները այդքան միամիտ գրտնուած են որքան ճարպիկ կեղծարարները։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիոյ հին տեսիլները.— Փլուզումի նըշանաններ.— Լոնեբրայի տեսիլը։

Հռոմ, 2 օգոստոս.— Իտալիոյ զանազան քաղաքներուն իշխանութիւնները կը չարունակեն քննութիւն կատարել դարերէ ի վեր գոյութիւն ունեցող չէնքերու վրայ։ Առաջ այնպէս կը կարծէին թէ անոնք անքանդելի են, բայց հիմա թուղթէ դղեակներ կը նկատուին անոնք։ Ֆիորէնցայի մէջ դիտուեր է որ կէս օրին արձակուող թընդանօթները կը ցնցեն քաղաքին աշտարակները։ Մենցայի մէջ Սրէնկարբայի աշտարակն ալ ճեղքուածներ ունեցեր է։

—Սեքիոս լրագիրը Վենետիկէն առած լուր մը կը հաղորդէ, որուն համաձայն, Ս. Մարկոսի զանգակատան փլուզումը մեծ վնաս չէ հասցուցած Լոռէթթայի չէնքին։ Վերածնութեան չրջանին վերաբերող արձանները եւ հարկ ջանդակները պիտի կրնան նորոգուիլ, այնպէս որ ճարտարապետական գոհար մը նկատուող Լոռէթթան կարելի պիտի ըլլայ նորոգել միեւնոյն տարիներով, առանց վնասելու իր համայնի ներդաշնակութեանց։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ Օսմ. Հանր. Պարտքի բամնեակներուն թէ, 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրովարտակին Ե-րդ յօդուածին Դ-ի հատուածին համաձայն, ջնջուած պիտի նկատուին այն ամէն կտրօնները, որոնք չեն դանձուած իրենց պայմանաժամէն վեց տարի ետքը։ Հետեւաբար 1896 սեպտ. 1/13ի 26 թիւ կտրօնները, եթէ դանձուած չըլլան մինչեւ 31/13 սեպտ. 1902, Հանրային Պարտքի Վարչութեան պիտի մնայ։ 5—10

* * *

Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% Բրիորիդէ պարտատէրներէն ունեցողներուն թէ 1890 ապրիլ 15/27ի Կայս. Հրովարտակին Ժ-ի. յօդուածին համաձայն, ջնջուած պիտի նըկատուին այն բոլոր կտրոնները որոնք չեն դանձուած իրենց պայմանաժամին աւարտելէն մինչեւ վեց տարի վերջը։ Հետեւաբար նոյն պարտատէրներուն 1896 սեպտ. 1/13ի 12 թիւ կտրոնները եթէ մինչեւ 31/13 սեպտ. 1902 դանձուած չըլլան, Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնայ։ 18/1 Յուլիս 1902 5—10

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ նաւային առողջապահական Խորհուրդին նախագահ Հիւանի փաշայի եւ նաւային կեդրոնական հիւանդանոցին բժշկապետ Բոզմա փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Զէթինէլի օսմ. դնդապետաան առաջին քարտուղար Նազըմ պէյի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ ափրիկեան Տրիպոլսոյ զորաբաժնին սպայակոյտին նախագահ Բրիմաթ փաշայի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Շապին Գարահիսարի միւֆթի Սաբրիպէյերիմ էֆ.ի։ Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բ. զորաբանակին Ժ. գունդին Բ. վաշտին փոխարոյժ Գրիգոր էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Շէֆթաղաթ՝ վերաքննիչ ատեանին անդամ Խալիլ Եէշէ պէյի կնոջը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՈՒՄ.—«Երէկ իրիկուն, երեքշաբթի, Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քոնոթան կայս. պալատ հրաւիրուելով, ճաշեց եւ յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ չնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ–պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Բաքէի չոգենաւով, երէկ իրիկուն, կ. Պոլիս բերուեցան երեք գեղեցիկ նժոյգներ զորս Պարսից Շահը նուիրած է Վեհ. Սուլթանին։ Այդ նժոյգները, պարսկական թանկագին չալերով զարդարուն, բերուեցան Շահին հետեւորդներէն Պասա Խանի ու Խալիլ պէյի կողմէ եւ յանձնուեցան կայսաապատանը։

Թանգարանը եւ այն նոր չէնքը, որուն բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը՝ 19 օգոստոս։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Երկուշաբթի կէսօրէն մինչեւ երէկ, կէս օր, Գահիրէի մէջ քաղէրայէ 16 հոգի բռնուելով 11ը մեռեր են. հիւանդանոց գրանուողներէն ալ հինգ հոգի մեռած են։ Ասիութի մէջ՝ 7 դէպք ու առաջուան բռնուածներէն 5 մահ։ Զանազան քաղաքները ալ մէյմէկ դէպքեր ու մահեր պատահած են։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ մինչեւ երէկ, կէսօր, ժամանակէ երկու դէպքեր պատահեր են։

—Մինչեւ յուլիս 16 Օտեսայի մէջ ժամանակէ վարակուողներու թիւը եօթնի հասած եւ մէկ մահ միայն պատահած է։ Ռուս կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է։ Առողջապահական կանոններու անսասող ամառէրերը 500 բուպլիի տուգանքի եւ կամ երեք ամսուան բանտարկութեան պիտի դատապարտուին։

—Առողջապահական Խորհուրդը նկատելով որ Եգիպտոսէն հեռացողները կարելի է Սուրիոյ կողմերը երթան, որոշեց սահմանագլուխին վրայ քարանթինայի զննուրական շրջայ մը հաստատել եւ ցամաքի ճամբով եկողներուն անցքը արգիլել։ Սուրիոյ ծովեզերքին պահպանութեանը համար երկու շոգենաւեր յատկացնել, որոնք ամէն տեսակ շոգենաւերու եւ նաւերու անցագիրները պիտի քննեն։ Մինչեւ Տարսանէլ եղած բոլոր տեղերուն պաշտօնեաներու հրաման տրուեցաւ որ Եգիպտոսէն, առանց քարանթինա սպասելու, եկող նաւերը ու անոնց ապրանքները իսկոյն մաքրանոցները ղրկուին։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիներու 30 ըդ շաբաթուան, յուլիս 23էն 29 (Ն. Տ.), իւրաքանչիւր քիլոմէթրի հասոյթը Հայոց Փաշա-Էնկիւրի դիծին համար եղած է 11,305 ֆր. անցեալ տարիէն 152 ֆր. աւելի. միւս շաբաթներունը՝ 13,164, անցեալ տարիէն 2,106 ֆր. աւելի։ Էսկիշէհր-Գոնեայի դիծը 6,737, անցեալ տարիէն 1,195 աւելի եւ միւս շաբաթներունը՝ 5,990՝ անցեալ տարիէն 1,262 ֆր. աւելի։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Պուլկարաց Ս. Եկղեցին, Անգլիոյ դեսպանատան դրծակատարը, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Պէրժէ եւ Անատոլիի երկաթուղիներու ընդհանուր տնօրէն տոքթ. Զանտէր, երէկ, Բ. Դուռը երթալով, յաջողագործ տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան Թարապիոյ ամարանոցին մատուռին մէջ, շաբաթ առաւօտ, գոնաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին Էսուարտ Է.ի թագադրութեան առթիւ։ Ներկայ պիտի ըլլան դեսպանատան գործակատարը, բոլոր պաշտօնատարները, պահականաւերուն հրամանատարները եւ անգլիական գաղթականութեան երեւելիները։

ՍԷԼԱՆԻԿԻՆ կը գրեն թէ երկրաշարժէն վնասուածներուն համար կատարուած հանգանակութիւնը մինչեւ հիմա երեք հարիւր ոսկիի հասած է։ Կուսակալ Հասան Ցէէմի փաշա երեսուն ոսկի նուիրեր է եւ Օսմ. Պանքան ալ տասը։

ԱՑՎԱԼԴԷՆ կը գրեն Մոնիդէօռի թէ Կիսումէցի մէջ շաբաթ օրը մեռած Եանի Մալիլիս տեղւոյն վարժարաններուն կտակը է իր եղբօրը հետ ունեցած եօթը վաճառականներուն կէսը. նաեւ 500 ոսկի. հարիւր ոսկի՝ Կիսումէցի յունական հիւանդանոցին եւ հարիւր յիսուն ալ վարժարաններու։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Հէլուանի մէջ կառուցուելիք դիտարանին չնչութիւնը մօտերս պիտի սկսի։ Այդ առթիւ հինգ հազար եգիպտական ոսկիի վարկ մը տրուած է։

—Զինուորական ծառայութենէ դերծ մնալու տուրքը, յունուարի սկիզբէն մինչեւ յունիսի վերջը՝ 77,585 ոսկի արտադրեց, մինչդեռ եւմոացոյցին մէջ ամբողջ տարւոյն համար 60,000 ոսկի նշանակուած է։

—Նեղոսի ջուրերու աճումը, եղած գուշակութեանց հակառակ, այս տարի տակաւին չատ տկար է։

—Եգիպտական կառաւարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ քոլերայի դէմ։ Բոլերայէ վարակեալի մը հետ յարաբերութիւն ունեցող անձ մը եթէ տեղեկութիւն չտայ կառավարութեան, 48 ժամուան տաժանակիր աշխատութեան եւ 500 ղրուշ տուգանքի պիտի դատապարտուի։ Քարանթինայի շրջանները հաստատելէն ամէն քան սրած է տարապայման կերպով։

ԵՐԿԱՔՈՐՕԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց Էմիրնէի, Սէլանիկի, Գոնեայի, Գասթէմունիի, Ատանայի, Պրուսայի, Սըվազի ու Էրզրումի կուսակալութեանց որ այդ նահանգներէն երկրաքարի տղայ Կ. Պոլիս զրկեն՝ Սէնայի վարժարանին մէջ թքթա դիւերթիկ ընդունուելու համար, որպէս զի երկրագործական մեքենաներու նորոգութեան մասին պէտք եղած հմտութիւնը ստանան։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Զինուորական բարձրագոյն վարժարանի աշնուականներու դասարանէն Հասան Շանի պէյ, որ ինչպէս ծանուցինք, կալուածներու վաճառման պաշտօն կալուածատուրքերու դանձման առթիւ գործուած զեղծումները արդիլելու նպատակով ծրագիր մը մատուցած էր, այս անգամ նորէն ծրագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, ցոյց տուած է Գանձուն կրած վնասները տասանորդի տուրքերը վարձակալութեան տրուելուն առթիւ եւ այլն։ Հասան Շանի պէյ այդ մասին կարդ մը միջոցներ առաջարկած է։ Այդ ծրագիրը, եպարքոսական պաշտօնագրով մը, երկրական նախարարութեան յանձնուեցաւ։

ԱՐՄՏԻՒԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Երէկ Անատոլըէն ու Բումէլիէն Կ. Պոլիս բերուեցան 9300 քիլէ ցորէն։ Դիները անփոփոխ են։

ԲԵՐԱՑԻ Բոսթա փողոցին մէջ գաբրէջատան վարձակալ մը՝ Եորկի, կըսէ Սեւրէք, 25 ղրուշի տուգանքի դատապարտուեցաւ՝ լպիրշ լուսանկարներ պահելուն համար իր խանութին մէջ։

ՏԷՐԻՆՃԷՅԻ մէջ գամի գործարան մը հաստատելու արտօնութիւն ուզեց Մէհմէտ Ճէմիլ էֆ. անուն անձ մը՝ Համազգային Անկեալանոցին եւ Սէնայի վարժարանին տարեկան տուսական ոսկի յատկացնելու պայմանով։

ԿՍՏՂԱՆ ՇՈՒՆ.— Պալաթու Թէքիր Սէբայ թաղին մէջ, առջի օրը, կասղած շուն մը խածաւ երկու յոյսի տղաք ու աղջիկ մը, որոնք հիւանդանոց ղրկուեցան։ Շունն ալ անասնաբուժական վարժարանը տարուեցաւ՝ քննուելու համար։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Առջի օրը, Բեբայի Համալ Պաշը թաղը բնակող Ալէքսիատիի տունէն գողութիւն մը կատարուեցաւ։ Պ. Ալէքսիատի, որ քանի օր առաջ ընտանիքով Մեծ Կղզի գացած էր, առջի իրիկունը վերադարձին տեսաւ թէ տունը տակնուվրայ է, դարձանները բացուած են եւ կարգ մը արծաթեղէններ ու կարասիներ գողցուած։ Թանաչ անուն մարդ մը որ այդ տան սպասաւորը ըլլալով տասնրէնիգ օր առաջ ճամբուած էր, իբրեւ կասկածելի ձերբակալուեցաւ։ Տան մէջ գտնուած թաչկինակ մը Թանաչի կը վերաբերէր։ Քննութիւնները առաջ կը տարուին։

—Բերայի Մեծ Փողոցը, Տէլլա Սուտա դեղարանին քով Անատոլըի երկաթուղիներու վարչութեան պաշտօնեաներէն Պ. Ալպիսի տան դուռը երէկ իրիկուն բաց էր, եւ կարասիներն ալ տակնուվրայ էին։ Տանտէրը քսանրէնիգ օրէ ի վեր Մեծ Կղզի գացած էր ընտանիքով։ Իրենց պահապան կը գտնուէր Բաւիչ անուն Խրուսաթ մը, բայց այդ միջոցին բացակայ էր։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Բաւիչը եւ ուրիշ երկու Խրուսաթներ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Թէմպէքիի 4 % Օսմ. Բիւրօրիթէ պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ 1/14 օգոստոսէն սկսեալ Օսմ. Կայս. Պանքայի Դալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ պիտի սկսի վճարուիլ վերոյիշեալ փոխառութեան թիւ 19 կարմրը, որուն պայմանաժամը աւարտած է նոյն թուականին, ինչպէս նաեւ նոյն փոխառութեան այն պարտաթուղթերը, որոնք 1902 յուլիս 2/15ին վիճակահանութեան մէջ ամօրթի եղած են։ Այդ կարմրներու եւ պարտաթուղթերու տեղ, որոնց ընկերացած պիտի ըլլան թուահամարեալ պօրտոներ, ստացագիրներ պիտի տրուին, որոնք իրենց յանձնուելէն 10 օր ետքը, վճարուելու համար պէտք է ներկայացուին Օսմ. Կայս. Պանքայի Դալաթիոյ կեդրոնատեղին։

Կ. Պոլիս, 4 օգոստոս 1902 1—3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական պատուիրակ Տ. Մովսէս եպիսկ. Կէօմրիւճէճեանի 50 ոսկի տրուած է Պատրիարքարանէն, իբրեւ ճանապարհի եւ հեռագրի ծախք։ Կը լսենք թէ Կիլիկեցիք փափաք յայտներ են որ Պատրիարքարանի դիւանէն փոքր օգնական մը տրուի Տ. Մովսէս Սրբազանի, որպէս զի Պատրիարքարանի հրահանգները ճշդիւ գործադրուելու դիւրութիւնը ընծեռէ։

—Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազանիսկոպոս Զամչեան ի պատիւ Աղեքսանդրանկ Տիկին Երանուհի Բարթող պէյի, որ այս պահուս Պոլիս կը գտնուի, Պէյքոզ՝ իր բնակարանին մէջ սեղան մը տուաւ։ Այս առթիւ, Տիկին Բարթող պէյ գումար մը նուիրեց Պէյքոզի եկեղեցիին։

—Ուսուցչական ընտրելեաց Բ՝ննիչ Ցանձնաժողովի Դ. նիստը տեղի պիտի ունենայ դարձեալ Բերայի Նարեկեան Մանկապարտէզի սրահին մէջ։ Այս նիստին քննութեան նիւթերն են պատմութիւն, աշխարհագրութիւն եւ անտեսագիտական ծանօթութիւններ։

—Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական պատուիրակ Տ. Մովսէս եպիսկոպոս Կէօմրիւճէճեան, երէկ, Տ. Կոմիտաս քահանային հետ Պէյքոզ երթալով, այցելութիւն տուաւ Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազանին։

—Դարակէօմրիւկի այրացաւեր եկեղեցիին համար եղած հանգանակութեան գումարը 1200 օսմ. ոսկիի յանգած է։ Այդ գումարը 100ին 4 տոկոսով չահու դրուած է։ Վերջերս Շապին Դարահիսարէն ալ նուէրներ եղած են։ Կը լսենք թէ Հալաճեան Բարսեղ էֆ.ի կինը նոյն եկեղեցիին խորանը եւ յարակից մասերը շինել պիտի տայ. նոյնպէս բարեսէր անձ մը պատրաստ է երկաթէ դուռներու շինութեան ծախքը հոգալ։ Դարձեալ 100է աւելի անձեր նպաստի խոստումներ տուած են։

—Տիարպէքիրէն հասած նամակ մը կը տեղեկանանք թէ Առաջնորդ Տ. Եղեկիէլ Ծ. վարդապետ սկսած է Վիճակին յարաբերական խնդիրներու կարգադրութեամբ։ Անմիջապէս ձեռնարկած է կապալուծուած թաղականութիւնն ու դպրոցի հոգաբարձութիւնը վերակազմելու, առժամեայ Թաղական ժողովին նոր օժանդակ անդամներ տալով եւ նոր Թաղական Խորհուրդ ու դպրոցի հոգաբարձութիւն կազմելով։ Տ. Եղեկիէլ Վ.

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍՏԸ ՔՈՆՍԳԱՆԹԻՆՈՊԼԻ)

ՌԷՎԱԼ, 5 օգոստոս. — Ռուսիոյ կայսրը հոս հասաւ Շքանշարով։

ՄԷՍԼԷ.—Հոհենցոլրն զբօսաշաւը, ուր կը գտնուի Վիլհէլմ Բ., կէս օրէն առաջ հոս հասաւ։

ՊԷՐԼԻՆ. — Նորs Տեօյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ, Ռէվալի մէջ Ռուսիոյ ու Դերմանիոյ կայսրերուն տեսակցութիւնը վերայ խօսելով, կ'ըսէ թէ երկու երկիրներուն բարեկամական յարաբերութիւնները որ եւ է քաղաքական վէճով բնաւ չեն խանգարուած. կը յարէ թէ այդ յարաբերութիւնները աւելի պիտի մտերմանան թէ՛ երկու վեհապետներուն եւ թէ ֆոն Պիւլով ու Լամստորֆ կոմսերուն միջեւ։ կատարուելիք կարծիքի փոխանակութիւններով։

ՊԷՐԼԻՆ.—Այսօր կազմուեցաւ դերման Ընկերութիւն մը, որուն նպատակն է Անատոլըի մէջ գիտական ուսումնասիրութիւններ կատարել։ Այդ Ընկերութեան պատուոյ նախագահ անուանուեցաւ բրոֆէսէօր Վիրխով։

ՀՌՈՄ.—Ճէնովայի ու Բիդայի մէջ, կէս գիշերին, երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեցաւ՝ երեք երկվայրկեան տեւողութեամբ եւ ստորերկրեայ թնդեւ որոտումներով։ Բարբարայի ու Մասայի մէջ ալ ցնցումներ զգացուեցան։

ՊԷԼԳՐԱՏ.—Սքուբչինան երկրորդ ընթերցումով ընդունեց փոխառութեան ծրագիրը։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԵՌԼԻՆ, 5 օգոստոս.—Ռուսիոյ կայսրը տեսնուեցաւ հապէշ պատուիրակութեան պետին հետ։ Սթալէոս Հապէշիստանի վեհապետին պիտի յանձնէ Ռուսիոյ կայսեր ինքնագիր մէկ նամակը։

ՎԻԵՆՆԱ.—Սուլթանի մայր թագուհին հոս հասաւ։

ՊԷԼԳՐԱՏ.—Սքուբչինան, երկար վիճաբանութենէ մը ետքը, փոխառութեան ծրագիրը ընդունեց 43ի դէմ 64 ձայնով։

ԲԱՐԻԶ.—Կալիֆէ զօրավարին վերջին յօդուածներէն մէկին համար Ալֆրէտ Տրէյֆիւս նամակ մը հրատարակեց, որով խստիւ կը բողոքէ Կալիֆէ զօրավարին յայտարարութեանը դէմ թէ՝ իրեն համար ներում խնդրած ըլլայ։ Ալֆրէտ Տրէյֆիւս կը յարէ թէ իր եղբօրը՝ Մաթիէօ Տրէյֆիւսի թախանձանքին վրայ միայն ընդունած էր ներումը։ Նորէն կը յայտարարէ թէ անմեղ է եւ թէ կ'ընդունի Կալիֆէ զօրավարին այն յայտարարութիւնը թէ նոր նոր տեղեր գրած է Պորտոն։

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ.—Լուքաս Մէկէր պոէր զօրավարը, այսօր, այցելութիւն տուաւ Բրիւկէր նախագահին։

ՌԷՎԱԼ.— Վիլհէլմ կայսրը երեք օր Ռէվալ պիտի մնայ։ Բոսք կ'ըսէ թէ Դերմանիոյ ու Ռուսիոյ կայսրերը իրենց տեսակցութենէն պիտի օգուտին զանազան խնդիրներ կարգադրելու համար։

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսրը եւ Իտալիոյ թագաւորը իրենց յառաջիկայ տեսակցութեան միջոցին պիտի խորհրդակցին Զարին առաջարկին վրայ, բանակներու զօրաց թիւը նուազեցնելու մասին, որուն ջերմ կուսակից մըն է Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ թագաւորը ստորագրեց 3½ % նոր ռանդին հրապարակ հանուիլը արտօնող հրամանագիրը։

ԲԱՐԻԶ.—Բացարձակապէս կը հերքուի այն զրոյցը թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ։

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

Սակարանին մէջ տասը-տասնըհինգ օր Քոնսոլիտէին վրայ ինկան. առին, ծախեցին թէ՛ չահագէտները եւ թէ «օրէ վաստակող»ները, եւ թէ նոյն իսկ կարգ մը բան-գործ ունեցող անձեր, որոնք օրն ի բուն իրենց խանութը կամ վաճառատեղին թողած, Սակարանին քակը վեր վար կը չափէին... յուզումներու եւ հոգեկան ճնչումներու ենթարկուած։ Մե՛նք իրենց։ Ուրիշ անգամ ալ Աւեւելքի այս տողերուն մէջ ըսուած է թէ ո՛եւ է զբաղում ունեցող մարդ թող չխառնուի Սակարանի առուտուրին։ Որովհետեւ անգամ մը այդ առուտուրին մէջ մտնողը, եթէ չահի, «չատս կրկնապատկեմ» ըսելով չի թողուր երթար։ Իսկ՝ վնասողն ալ, «ա՛խ, սա վնասս հանեմ, ալ չպիտի խաղամ» ըսելով, մէջէն չի կրնար ելլել։

Սա այսպէս սուսկ ճշմարտութիւնն է։ Եւ նոյն իսկ այս վերջին անգամուան եւլուէյներուն երեսէն քանիներ կրնանք ցուցնել որ կ'անիծեն սա ու նա, որպէս թէ պատճառ եղած ըլլային իրենց վնասին։ Փուճ խօսք, չոր մխիթարանք։ Իրենք իսկ են՝ իրենց վնասին պատճառ։

* * *

Հիմա ալ կարգը եկած է երկաթուղիին։ Ինչպէս օսմ. Քոնսոլիտէին համար, նոյնպէս ալ երկաթուղիին համար նպաստաւոր զրոյցներու չնորհիւ, երէկ Սակարանին մէջ, նմանը քիչ անգամ տեսնուած կերպով ոգեւորուած գործառնութիւններ եղան, այս անգամ ալ երկաթուղիին սակը բարձրացնելով։ Եւ ինչպէս կ'երեւայ, երկու օրէ ի վեր, Քոնսոլիտէի գինը, գոնէ քիչ մը խնայած է, բան մը զոր կը վերագրուի մանր-մունր առնող ծախողներու՝ վերջին երկու օրուան մէջ, իրենց ձեռքը գտնուած թուղթերը չանով ծախելնուն։ Ապա թէ ոչ թէ՛ Սակարանի չահագործողները (սրէֆիլաղէօռ) եւ թէ դուբէնս, կանխիկ գնող պահող դրամատէրներ, ձեռքէ հանած չունին Քոնսոլիտէ, միշտ այն յոյսով որ, այս առաջնակարգ Ռանդին համար չրջած նպաստաւոր լուրերը, մօտաւոր ապագայի մէջ պիտի իրականանան։ Երէկուընէ ի վեր նոյն բանը կը խօսուի երկաթուղիի մասին, որուն հետեւանքով չատ տաք խրդրանք կայ երկաթուղիի համար։ Քանի մը օրէ ի վեր Բարիզէն սակարանական շրջանակներէ առնուած նամակներէ ալ կ'իմանանք թէ հոն ալ նոյն կարծիքի զօրաւոր հոսանք մը կայ, եւ հոն ալ նոյնպէս ջղոյր թուղթ չեն հաներ ձեռքէ, եւ ընդհակառակը նորէն գնելու հետամուտ կ'երեւան եղեր։

* * *

Այս առաւօտ Սակարանը բացուելուն դարձեալ կը չարունակուին տաք գործառնութիւններ, աւելի երկաթուղիի վրայ, բայց Քոնսոլիտէն ալ իր գինին վրայ հաստատ կը բռնուի։ Մ. Հ.

Երէկ Սակարանի հաշուեյարդարումը կատարուելով առժամանակեայ 1000 Քոնսոլիտէի 65 ղրուշ եւ Երկաթուղիի հատին 30 մնդմ. rէքօռ որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 23 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	31	13
Ամէնէն բարձր գին	»	31	24
Ամէնէն վար գին	»	31	08
Բումէլիի Երկաթուղի զոց.	ֆր.	117	—
Ամէնէն բարձր գին	»	117	25
Ամէնէն վար գին	»	116	25

ԲԱՑՈՒՄ 24 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	31	16
Բումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	117	—
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէշիտ		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէշէի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Զալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	77
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	42
» ժուլիսանա		1	40
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Գոլոյ		496	—
Թրանսվալ		135	—
Քրէտիի Ֆոնսիէ էմիրիէն		263	50
Լավրիոմ		73	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	37
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71 ½
» » » չէք	»	22	70
Պերլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիորր.	21	70

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմբէրիոլ	»	90	—
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	102	—
Բուպլի Ղրշագրամ	Օ. Ռ.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 Օգոստոս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	94	18
Օսմանեան Ռանթ սէգի Բ.	54	50
» » » Դ. բաց.	28	25
» » » Դ. զոց.	28	37
Օսմանեան Պանքա	12	50
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	40	25
» Մոնօրօլ	42	50
Պուլկարական 1888	90	75
Էմիրիսիէն իւնիֆիէ	109	63
Տօմիճիալ	106	—
Թրանսվալ	5	50
Այտին երկաթուղի	14	50
Փոխառութիւն	25	33¾

ԲԱՐԻԶ, 5 Օգոստոս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	75
» » 3 ½ %		101	15
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց. Ղրշ.	28	80
	զոց. »	28	65
» » » Բ.	»	—	—
» » » Դ.	»	30	42
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	560	—
Օսմանիէ	»	485	—
Բումէլի երկաթուղի	»	119	25
Օսմ. մարատուն	»	503	—
Օսմ Ռէժի	»	325	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քէշտի Լիոնէ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	102	05
Սպանիական արտարին	»	80	95
Թրանսվալ	»	136	50
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	25	190
Դրամաղեղ	»	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 5 Օգոստոս

Ռուպլի	ֆր.	—	—
Բումէլի երկաթուղի	»	114	90
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	70
փսխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	340

ՎԻԵՆՆԱ, 5 Օգոստոս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	60
Բումէլի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. Ռէժի	»	295	—

ՊՐԻՍԼԻ, 5 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		28	50
Բումէլի երկաթուղի		117	—

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՔԹ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄԱՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԵԱՆԻ ԳԱՐԵՁՔԱՏԱՆ ՎՐԱՅՔ ՅԱՐԿԸ
(Ֆիլտր Զարտ-փնանց դէմքը)

Ամենատարածի ցաւ ու ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման ընականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, բատ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ կրաչխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենատարելադարձեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԶՐԻ ԲՐԻՄ ՄԸ

Բարի-Բիաճօ կիսամեայ երաժշտական հանդէսին տնօրէնութիւնը պատրաստ է երեք ամիս ետքի թերթի դրկել ամէն ատնոց որոնք իրենց անունը եւ հասցէն կը դրկեն Բարիզ, Հօթվիլ փողոց, թիւ 64, 15 սանթիմ պէտք է ներփակել նամակին մէջ թղթատարական ծախքի համար։ Աւելորդ է ըսել թէ այս երաժշտական հանդէսը ամենէն չատ տարածուած ու կարեւոր թերթերէն մէկն է։ Կ'արժէ ուրիշներ օգտուիլ։

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՆԱԽԿԻՆ ՎԷԼԱՍԹԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅԱՋՈՐԴ Ֆ. ՎԻԴԷՈՊՈՒԹԻ

ԲԵՐԱ, 425, Սէնթ-Մարի եկեղեցիին մօտը

Վաճառատան չէնքին քակուելուն պատճառաւ, Նախկին Վէլասթի վաճառատունը կաջորդ Վիսքոնթի) յունիս 3/16 երկուշաբթի օրէն ի վեր ընդհանուր վաճառում կ'ընէ իր մտաքսեղէն եւ բրդեղէն ապրանքներուն համար, արանց յատուկ։ Առիթէն օգտուեցէք։ Վաճառումները կանխիկ են։ 29—30

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈՒԵՇԱՐԻ ԳՈՐՆԱՐԱՆ, ՍՊԵՆԱ
Ա.Ա. ՔԷՕՍԷՕՂԼՈՒ, Գ. ԼԻՆԱՐՏՕ
ԵՒ ԸՆՆ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծագոյն աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, չատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս խորոլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ ստուած է այս կիրը, ծովու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ խորոլիք կիրերէն աւելի ազէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը խորոլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ։— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հասատանելիութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Բալափաթ-Եէրի, թիւ 63, ատաղձավաճառ Պ. Բէօսէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Բէրէսթէճիլէր, թիւ 394, Գատրգիւղ՝ քարափին վրայ, Եանի Միւքայիլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։ 11—104

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ

ՍԱՐՇԱԼՈՅՍ

Թիւ 9, Սուլթան Համամ, կից Բէրէքի Լիոնէի, Թիւ 9

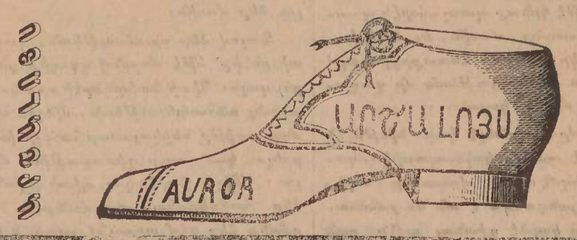

Բաղում տարիներէ ի վեր փութաջան աշխատութեամբ ձեռք բերած յաջողութիւններս այս անգամ. յարգոյ յաճախորդաց կողմէ աւելի գնահատուելու միտումով՝ կը փութամ պատրաստել վաճառատանս մէջ բուն դաղիական եւ ամերիկեան նիւթով տակուն եւ նրբաճաշակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղայոց համար. անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան մեր վաճառատունը դիմել։

Նաեւ չափու վրայ կօշիկներ ամենայն փութով կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ ճոխ մթերք, ինչպէս նաեւ գունաւոր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բրդէ եւ բամպակէ մանածներ եւայլն, որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

Դալաթիա մասնաճիւղ չունինք։

ԳԱՐԱՃԻԿԵՐ ՍԱՆՃԵԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերուն (գարաճիկէր սանճելարը) ենթարկուելու, գիտեն որ և ոչ մէկ ցաւ, ո՛չ մէկ խոստուք այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ յաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ՝ անկողնին մէջ հանգիստ ընել։ Շարունակ վերմակը կը մանկուտէ, տաք։ պաղ քրտինք կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Ֆրանսայի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Տիւկայի պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas արդարեւ տմենէն ազդեցիկ դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բռնէ հին հիմնապէս և ազահովապէս, կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած ատեն օրական վեց իսկ թեթեւցած ատեն օրական երեք չորս դեղահատ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիթ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւնները, ասիկա ապացուցած է հազարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Գ. Պոլիս Պաղչէ գարեգիւլեան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէշիքի Լիխոս և Պոնտեցիանոս դեղի մթերանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ ֆր. 1,506,000,000

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւններ՝ ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլորը շահեր։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ աիլերական բոլորը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի ամուր, մանդ և շահաւոր պայմանագրութիւն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ըլլայ զբաղան, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատանդի. տնեանցանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի ատեն։ Տիկերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագիրն վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագիրն հաշուի առնելու։ այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերջանին չարունակելու առանձնաշնորհումը։ յետամնաց ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով։ մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք կուտան չկոչ։ Ապահովագրութեան երկարագումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիրները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պարտատոմս ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԴՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
ՔՆՆԻՉ Պատուիրակ
Ա. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ
Գալաթիա, Հուիթալ խան
Վայվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱՆ ԳԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻԶՕՐԻ ՀՈՒՍԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս. կը ջնջէ սեռական. փոսերու հերքումները։ 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յոյժ ազդեցիկ է սրգանդարի հիւանդութեանց մէջ, . միզանց քարտրգանան, ասիանամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զար առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն տանելիներ։

Ամէն քաջսիլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ

A.

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին

Կ. ՊՈԼԻՍ

Թանգարան

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտերէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուսցքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքներ դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժամանակները։ Փափաքողներուն քաջալերելու ձրի կը դրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընող ուղղորդները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոստի Պաք և Կ. Ինճեճեան Որդիք վաճառատուններու, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստրեա, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.— Գ. Գ. Լաքարիէ Որդի եւ Ընկ. 28. — Ռիւ Շաթոտէօն։
ԳՈՄՈՍԱ.— Գ. Գ. Ապաբ եւ Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Գ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ.— Հ. Ռոզանպալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Գ. Գ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՐՆԱ.— Գ. Գէորգ Արտիթի
ԶՄԻՐՆԻԱ.— Գ. Հայնրիխ Վառնկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Գ. Տինօ Ֆէրենտէզ.
ԻԻՄԻՏԻԳ.— Գ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Գ. Ֆրանքէլ Շիֆֆինէր.
ՍԱՄՍՈՒՆ.— Գ. Գ. Պետրոսեան եղբարք.
ՏՐԱԲԻԶՈՆ.— Գ. Արիս Գ. Ինճիճեան.
ՍԵՔՈՒՍՏԻԱ.— Գ. Գ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՏ.— Գ. Յակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Գ. Յակոբ Բէօվսուսլ.

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գրքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 թուականէ 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ ֆր. 967,321,496
Կանեսի դրամ ֆր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, տրկած, ցկեանս թոշակ, Էն

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Խալվերդեան ապահովագրանի կեանքի վերատրոնց թիվերան փնտրելու

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը կամ ազգ ու որբերու համար օժիտ մը արարքական փոքր վճարումներով։—(մինչեւ պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն տոգեցաւի, երկաթուղիի, թիւնելի եւն. արկածներու դէմ ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ Մէկ ֆրանքէ և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այս դէպքով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան դէպքին, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան դէպքին և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան դէպքին։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՖԱՆՆՈՒ ԷՖԷՆԴԻ, Գործակալ.—ԵՄԻԼ ՎՕԼԶ

Գալաթիա, Օսմ. Գանքայի գէմ Նշայէք Խան. Թիւ 7, 8, 9։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կանաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Գալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէրթէչեանի փողոց Իզզէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցնեւրուն մէջ կը գտնուին անգլիական զորգեր, տոքումա եւ թաւշեայ զորգեր, «քէյշէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սդորներ, քորնիշներ, գետինի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան յատ դիւրամատչելի պայմաններով, ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆԵՐՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՀՈՖԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Մանօր ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍՊՔԷ ՍԸ ԲԷՐԷ, ԹԻՒ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրգէճի ճանապարհ Նազարեան Պէյանի օրերը ժամադրութեամբ։

Գրասենեակ 490

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօռտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող տոգեաւէ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրքիս	2400
Թէլպրը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2230
Ֆարոս	3000	Ս. Ինրս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիւլեմ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ռէթեր խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

ԱՆՔՌՔ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԻԱՅ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ
Սքամպոլ Ապուս էֆֆենտի խան

Գիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մանաւոր բնեղանդի

La VELOUTINE

Ch^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վիճակաւ. Սուլթանին Կայսերական Իրատով

Ոչ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը (20 Էֆէնտ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հավուզը փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոսոյ կողմը Պ. Ի. Զաֆոխ
Մարուճճիլար, Զարչըը խան, Թիւ 21

Ը կերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կոսի մեքենաները զատ ունին. պարզագոյն տեսակութեամբ այնքան գիւնահատուած են որ անկարելի է ամէն կողմէ ստրաքուած են, և բոլոր ջանքերը, գիտնականներ ու նշանակաւորներ չոգ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը շուրջ 400է ուրիշ գտուածներ վերսական և շարունակ նոր գտուածներ ի գործ դրուելու մէջ։ Մանաւանդ դեր գաւառաց մէջ։ Սինկէրի մեքենաներու ոչ մանաւանդ ՕՐԻՆ ՇՆՈՒՄ ճամարայ, Նոյնքան Մեքենի գիներ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Սինկէր, Գալաթիա Խան. Թանգարանի կողմանէն գնումներ։

ՍՏԱՄՊՈՒԼ Սինկէր Հասան Բէյ և Սինկէր Պոսոյէն Գալաթիայի Մեքենի Թիւ 13։

ՍԻԿԻՏՐ Զ. ՀԱՆ Պոսոյ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ

Ընդունէ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1039	Գոմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բօզարիս	186
Ալէքս.	3607	Գանկ	2906	Կրօնտս	1695	Մարէնկ	2273	Սարֆօ	1113
Ենճէլ	1541	Գրոսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Աբիսսզս	2377	Տիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միքատս	3557	Միլիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու.	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Պօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հարաղիս	3600	Մանդէպլլս	1735	Թասսս	1328
Պրավս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինս	841	Տինամս	504	Իսկս	2354	Նէրս	1083	Թարիս	3827
Պրֆիֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Սինս	4100	Թէլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Սնէարիս	4036	Թարքիտս	487
Գաղիրսս	1337	Էրազս	1841	Գլէսս	1053	Օլլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Գօլբրինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Գօվնս	1700	Բոլս	510	Վոլս	1289
Գիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիաղիս	2229	Վոլթուրնս	2396
Սիսէրս	1831	Ֆրանչիսքս	4532	Լէբանոս	2272	Ռինալտս	1663	Եէտս	1850
Գիրս	2697	Կալիֆս	3060	Լիվրնս	1643	Ռոլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Ռսմէս	1789		

Թօֆրս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հաս ծ է։

Օթիլլս չոգենաւը. նաւապետ Ճ՝ օրն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Ֆ՝. ՀԻԼՏ ԵՆԵՐԻՋՕՏ
Թիւ 23—24 Քիւչիւք Մելէթ խան. Գալաթիա 377

COMP^IE RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Գ. 23/5 Օսէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գ. 24/6 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, հաղորդակցութիւն Աղեքսանդրիայէն Բոր-Սայիտ, Եաֆա, Գէրուզ, Թարապուլուս-Շամ.
Դ. 24/6 Պուրգաս, Վառնա, Օսէսա ժամը 3ին յետ միջօրէի.
Եշ. 25/7 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրդու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Զաքում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 25/7 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 26/8 Օսէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 27/9 Տարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ից յետ միջօրէ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՓԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բաթիզ համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գարաճկարին Թաղ Հանէ Քարտին վրայ։ 516 Թ. ԲԷԶՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ. ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելեցի միջեւ բանող տոգ.

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ամէրնեան	10500	Էմիրշիրն	3500
Քէսարիան	10500	Արրժ.ան	3000
Լանքասդրիա	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ազապիան	3500
Գօլսմպիան	8000	Ազէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասրոնիան	8000	Ալզաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավոնիան	3700	Օրօրդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լասսն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը երկու շաբաթուան ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

ՔԻՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելեցի միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քամպանիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Լամբանիա	12950	Բալիա	2945
Սուլիանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2358
Սէրվիա	7392	Այէրրօ	2181
Ուրանի	7269	Շերպուրկ	164

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէթի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

Աբեղանատէր ՋԱՐՆԱ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 5 —

ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ. Դեղարուեստներու, գիտութիւններու կամ գրականութեան վրայ ա՛յն պայմանով միայն խօսիլ, եթէ քաջալերուած էք, եթէ կրնաք պատշաճօրէն պատճառաբանել ատոնց մասին, եւ եթէ խօսելէ առաջ կը խորհիք։ Հեռաքրքրաւորժ եւ օգտաւէտ խօսակցութեան մը դաղափարը ատոր մէջ կը կայանայ։

Կարծիք մը յայտնելէ կամ նիւթի մը վրայ ճառելէ առաջ, կրկնապատիկ ապահով եղէք ձեզմէ։ Մի՛ վատնիք ազիտութեան, յանդո՛ւգն է ան եւ յանձնապատան. կը կարծէ գիտնալ ամէն բան եւ վստանգի կասկածը չունի. կը դարմանի ամէն տեսակ խոսքերու, բայց ատոնցմէ ո՛չ մէկը զինքը կը կասեցնէ, ո՛չ ալ կը զարմացնէ. ատոր համար է որ կը տեսնէք անոր այնչափ յուզուիլն ու կը լսէք անոր այնչափ աղմուկ հանելը։ Ոչ մէկ բանէ կասկած ունի, վասն զի ո՛չ մէկ բանի գիտակցութիւն ունի։ Դատողութիւնո՛վ է որ մարդ կը լսէ, ո՛չ թէ տմարութիւնով։

Նոյն իսկ խորհուրդ պիտի տամ ձեզ, այն պարադային՝ ուր գտնուիք խելացի միջավայրի մը մէջ, ներկայանալի նրաստատուր առիթին օգուտ քաղել՝ ձեր մտաւորական պաշարը ճոխացնելու համար։ Ձեր մտիկ ընելու եւ ըմբռնելու կերպէն, ձեր խօսակիցները պիտի զգան ամէն ինչ որ դիտէք արդէն։ Բնաւ պէտք չպիտի ունենաք առաջ նետուելու. ձեր պատասխանները կամ ձեր հարցումները լիովին պիտի բաւեն ամենալաւ գաղափարը տալու ձեր մասին։

Գալով ձեր սրամտութեան, լաւ չպիտի ընէիք՝ եթէ մարմաջ ղգայիք ցուցադրել զայն։ Պիտի նախընտրէի որ ապասէիք, առանց անհամբերութեան, մինչեւ որ յարմար առիթը ներկայանար հաճելի խօսք մը ըսելու կամ սուր դիտողութիւն մը ընելու։ Միւս շնորհակալ պիտի ըլլան ձեզի ձեր համակրական վերաբերմունքէն, զուցէ ունենք ձեզ դէմ տրտունջ յայտնէն եւ կամ ձեր վրայ յարձակին ձեր ըրած սրախօսութիւններուն համար։ Սակայն եթէ երբեք ունայնամտութեան դեռը չթողլատրէ ձեզ դիմադրել ձեր այնչափ փայլուն սրամտութիւնը ցուցադրելու փորձութեան, ճիգդմէ պիտի խնդրէի որ գոնէ շնորհ ընէիք ի վնաս ուրիշին չփայլեցնել զայն։ Այն օրը՝ ուր ձեզ ըսեն թէ կծուախօսի սրամտութեան մը տէր էք, ողբալով մեծարանք մը ուղղած պիտի ըլլան ձեր հասցէին։ Իրաւամբ ըսած են. «Այնչափ քիչ կ'ապրինք երկրի վրայ՝ որ չարժեր ո՛ր եւ է մէկը ցաւցնել, քիչ մը խնդալու պատրուակով։

9. Ա՛յն օրը՝ ուր ուզէք արժանավայել շնորհաւորութիւն մը ուղղել բարեկամուհիի մը, այնպիսի ձեւով մը ըրէք, որ այնչափ թեթեւ ըլլայ՝ որչափ մտադրած ըլլաք հաճելի դարձնել զայն։ Եթէ քիչ մը ծանր կամ խիստ երկար ըլլայ, ձեր բարեկամուհին անմեղ զոհ մը ըրած պիտի ըլլաք, եւ ձեր բարի դիտաւորութիւնը կրնայ ձախող հետեւանք ունենալ թէ՛ անոր եւ թէ ձեզի համար միանգամայն։

10. Որպէս զի կարողանաք յաղթել կեանքի մանր մունր կնճիռներուն, որոնք յաճախադէպ են, սովորութիւն ընէք ձեռքի տակ ունենալ ձեր նախընտրած գրքերէն մէկը։ Նա պիտի փոխէ ձեր մտածութիւններուն ընթացքը, մտադրաս պիտի ընէ եւ ի հարկին պիտի մխիթարէ զձեզ։

11. Զանացէք ձեր խօսքերուն մէջ հաւասարակշիռ հեռու մնալ գանկոտութենէ եւ յանկնդրդեթենէ. պարզապէ՛ր եղէք՝ ճաշակի տէր ըլլալով հանդերձ, ճշդապա՛հ եղէք՝ առանց ընանդրօսութեան։ Հաւատարիմ մնալով հիներուն սկզբունքին, մի ըսէք երբեք՝ բայց միայն ինչ որ պէտք է, ու չանացէք ըսել զայն՝ ինչպէս որ պէտք է։

12. Եթէ գեղեցիկ էք, օրիորդ, չար լեզուները պիտի հակամիտին յօժարակամ ըսելու թէ ատկէ տարբեր առաւելութիւն մը չունիք։ Զանացէք ապացուցանելու թէ կը սխալին։ Այդ գեղեցկութեան վրայ զոր ժառանգեր ձեզմէ կախում ունեցած չէ, աւելցուցէք այն արժանիքները՝ զորս ստանալը ձեզ մէկէ է. հմտութիւն ու բարեսրտութիւն։ Օգուտը կրկին պիտի ըլլայ, քանզի սիրուհիներուն մէջ անոնք ունին ամէնէն գեղագեղ դէմքերը՝ որոնցմէ կ'արտացոլան իմացականութիւն ու ազնիւ զգացումներ։

Ձեր ականջները զոցեցէք սխմարներուն կողմէ եղած չողոքորթութիւններուն դէմ. նոյն իսկ մեղմօրէն սանձեցէք միամիտ հիացումը ձեր մօրը. որ կրնայ գուցէ իր սնափառութիւնը չտեսնել իր գորովանքին հետ, եւ առաջադրեցէք ամենահաստատ նեցուկներ տալ ձեր գեղեցկութեան։ Եթէ պարտաւոր ըլլայիք աշխարհի վրայ ի հանդէս բերել միայն չոր ու եթէ կրնանք ըսել՝ չքաւոր գեղեցկութիւն մը, բարի լեզուներն իսկ չպիտի ուշանային չարաչար մեկնել զայն։ Իրաւ է թէ նոյն իսկ չեչտելով պիտի գովեն ձեր ֆիզիկական բոլոր բարեմասնութիւնները. բայց կրնաք գոյշակիլ թէ ինչ տեսակ վերաբերմունքներ, ո՛րպիսի լեզուներ ակնարկութիւններ միացած պիտի ըլլան այդ գովեստներուն։ Իրենց աչքերը ձեր վրայ պիտի սեւեռին, ձեր վրայ հիանալէ յետոյ՝ պիտի ուզեն լսել, տեսնել թէ ինչպէս կը վարուիք, եւ այն ատեն ձեր գեղեցկութիւնը կը դառնայ լոկ մնամէջ բախտաստեղծ մը, խաբեպատիր նշանատախտակ մը, եթէ ներդաշնակ չըլլայ ձեր մըտքին եւ ձեր սրտին հետ։ Սառուցիւ սոսկ գեղադէմ պիտի ըլլաք։ Սրդ՝ եթէ սնոդ է, ինչպէս կը հաւատամ, թէ ամէնէն գեղեցիկ բաներն ալ չարունակ ընտանենալով անտարբեր կը դառնան, այս բանը ո՛չ նուազ ստոյգ է նաեւ անձերու մասին, երբոր ատենք իրենց արտաքին հրապոյրներէն զատ ուրիշ գեղեցկութիւն չունին։ Կիներուն վրայ միայն գեղեցկութիւն տեսնելուն, եւ անոնց բոլոր արժանիքն ատոր մէջ սահմանափակելո՛ւն համար է որ հին նշանաւոր օրէնսդիր մը կը ժխտէր կիներուն հոգի ունենալը։

13. Առընթեր այն չափազանց այլամերձ դեռատի աղջիկներուն, որոնք ամէն ինչ լաւ կամ գէշ կը գտնեն, կամ որոնք անտարբերութիւն ցոյց կուտան ամէն բանի մասին, կան այնպիսիներ՝ որոնք ամէն բանի կը հետաքրքրուին այս կամ այն տեսակէտով։ Այս վերջիններուն օրինակին հետեւեցէք, ձեզի օգնութեան կանչելով սակայն դատողութիւնն ու կիրթ ճաշակը, որպէս զի կարենաք որոշել, ընտրել կամ մերժել։

14. Բոլոր դեռատի աղջիկները, ինչ որ ալ ըլլան իրենց ընկերային դիրքերը, այնպիսի կերպով մը պարտին կրթուիլ, որպէս զի օր մը ի հարկին կարենան ապրիլ իրենց ուշատանքով, նոյն իսկ եթէ պարտաւոր են սորվիլ ճշմարիտ արհեստ մը։ Մեծ ապահովութիւն մը պիտի զգային մտածելով որ, եթէ երբեք բախտի ճախողուածներուն նշաւակ ըլլան, ո՛չ թերուառութեան մէջ պիտի իյնան, ոչ ալ ուրիշներուն բեռ ըլլան. աղքատութեան ենթակայ կրնան ըլլալ, բայց ուրիշներէն կախում չպիտի ունենան։

15. Սուր դատումի ու ընտիր ճաշակի ապացոյցը տուած պիտի ըլլաք եթէ, որ եւ է մէկու մը, նոյն իսկ ձեր մեծ քրոջ հետ խօսելէ առաջ, նախագոյն միջոցներ ձեռք առած ըլլաք անոր հմտութեան ու իմացականութեան իրաւեկ կամ համաձայնման ըլլալու։ Այն չփոթութիւնը զոր գուցէ անոր պատճառէք՝ հետը խօսելով իր չհասկացած որ եւ է նիւթին վրայ, համարձէք պիտի ըլլար ամէնէն գէշ անքաղաքավարութեան, երբեմն իսկ պզտիկ տանջանքի մը։

16. Որպէս զի պատճառ չունենաք ապարդարդ բաներու վրայ տրտնջելու, իմաստնորէն սովրեցէք անոնցմէ պահանջելու միայն հիշդ ինչ որ կրնան կամ պարտին տալ ձեզ։

(Նարուցակելի)